

Wizerunek Uniwersytetu Zielonogórskiego,
ocena efektów kształcenia
oraz własnej aktywności ekonomicznej
w przekonaniach absolwentów.
Edycja 2014

Jerzy Leszkowicz-Baczyński
Dorota Szaban (opracowanie statystyczne)

Spis treści

Część 1. Założenia badania i opis próby	3
1. Cele badania	3
2. Uwagi metodologiczne	3
2.1. Gromadzenie materiału.....	4
2.2. Reprezentatywność próby.....	4
2.3. Analiza danych.....	5
3. Opis badanej próby	6
3.1. Kierunki studiów	6
3.2. Wydziały UZ.....	8
3.3. Płeć	9
3.4. Miejsce zamieszkania	9
3.5. Rodzaj ukończonych studiów	10
Część 2. Przekonania i opinie związane z przebiegiem studiów na Uniwersytecie Zielonogóskim .	11
4. Motywy wyboru kierunku studiów	11
5. Satysfakcja z kształcenia na UZ.....	12
6. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu.....	14
7. Uogólniona ocena własnych studiów	17
8. Ocena parametrów procesu kształcenia	21
9. Aktywność studentów	24
10. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ	26
Część 3. Sytuacja zawodowa absolwentów UZ.....	31
11. Rodzaje aktywności ekonomicznej.....	31
12. Kryteria decydujące o zatrudnieniu.....	34
13. Pierwsza praca.....	35
14. Sektor zatrudnienia	40
15. Źródła informacji o pracodawcach	50
16. Ciągłość zatrudnienia.....	52
17. Lokalizacja zatrudnienia	54
18. Dochody z pracy	57
19. Bezrobocie absolwentów	59
Podsumowanie	61
Spis tabel	63

Część 1. Założenia badania i opis próby

1. Cele badania

Funkcjonowanie uniwersytetu opiera się na regulacjach prawnych. Główną podstawą jest ustawa o szkolnictwie wyższym¹ z późniejszymi zmianami. Uzupełniana jest ona regulacjami tworzonymi przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w postaci rozporządzeń. Abstrahując od formalnoprawnych kryteriów ważne jest poznanie realnych efektów kształcenia specjalistów w zakresie wyznaczonym kierunkami i specjalnościami studiów oferowanych przez uniwersytet.

W takim kontekście cele badania odnosić się będą do ocen i przekonań absolwentów UZ i określone zostały dwójako. Pierwszym jest poznanie poziomu ich satysfakcji odniesionego do zróżnicowanych aspektów studiowania. Główną kwestią jest **ustalenie poziomu satysfakcji z podjętej decyzji o wyborze UZ** jako uczelni, w obrębie której realizowane będą studia, ocenianej po ich zakończeniu. Ocenie podlegały szczegółowe aspekty studiowania, omówione w tekście. Drugi cel polegał na dotarciu do wybranych **wskaźników aktualnej sytuacji zawodowej badanych osób**.

Podstawowymi wymiarami analizy była aktywność zawodowa, forma zatrudnienia, sektor zatrudnienia, związek pomiędzy wykonywaną pracą a zdobytymi dzięki studiom kwalifikacjami. Uzupełnieniem tych informacji są dane dotyczące osób sygnalizujących problemy z uzyskaniem zatrudnienia: aktualnie bądź w czasie pomiędzy ukończeniem studiów a czasem realizacji badania. Uzyskane informacje, jakkolwiek opierają się na subiektywnych przekonaniach badanych osób, stanowią jednak ważne uzupełnienie oficjalnej dokumentacji UZ, która obejmuje wyznaczony tokiem studiów proces kształcenia i nie odnosi się do startu zawodowego i kariery zawodowej. Tymczasem aktywność ekonomiczna absolwentów stanowi główne kryterium wyznaczające ocenę szeroko pojętej efektywności działania UZ, służące jego dalszej promocji i będące podstawą modyfikacji zarówno programów kształcenia, jak tworzenia nowych kierunków i specjalności studiów.

2. Uwagi metodologiczne

Podstawę konceptualizacji badań stanowiły założenia metodologiczne przyjęte podczas realizacji pierwszej edycji (2013). Chodzi tu zarówno o ustalenie celów badania, zmiennych, sposobu gromadzenia danych, doboru osób badanych, jak wreszcie sposobu analizy wypowiedzi. W oparciu o uwagi odbiorców raportu badawczego na podstawie pierwszej edycji uznano, że przyjęty zakres analizy jest wystarczający, w efekcie czego do gromadzenia danych posłużono się narzędziem badawczym wykorzystanym w pierwszej edycji badania.

¹ [Dz.U. z 2012 poz. 572](#) • Brzmienie od 1 maja 2014

2.1. Gromadzenie materiału

Materiał do badań uzyskano poprzez ankietę elektroniczną, która wraz z listem opisującym intencję badania i prośbą o uczestnictwo rozesłana została na adresy elektroniczne absolwentów UZ współtworzących rocznik 2010. Ta cezura czasowa wyznacza dla niektórych pytań ankiety pierwszy kwartał 2011 roku jako czas sześciu miesięcy po ukończeniu studiów. Na podstawie dostępu do adresów poczty elektronicznej ankietę wysłano do 2901 osób. Specyfika badań za pomocą kanałów elektronicznych zapewnia z jednej strony łatwość i szybkość przesyłania narzędzi oraz minimalizację kosztów, z drugiej jednak cechuje ją ograniczona efektywność, czyli niewielki (w porównaniu do tradycyjnie realizowanych badań) odsetek zwrotów wypełnionych ankiet. Niniejsze badanie nie było wyjątkiem w tej kwestii. Dlatego konieczne było ponawianie próśb do absolwentów o uczestnictwo w badaniu, co wydłużyło okres gromadzenia materiału empirycznego. Czas gromadzenia ankiet zawiera się między czwartym kwartałem 2013 roku a końcem pierwszego kwartału 2014 roku. Po ostatecznej weryfikacji uzyskanych materiałów do analizy zakwalifikowanych zostało 408 ankiet. Tym samym odsetek uzyskanych, zakwalifikowanych do analizy zwrotów wyniósł 14,1%. Procedura realizacji części empirycznej badania, jak i analiza wyników spełniają wymogi ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (z późniejszymi poprawkami)².

2.2. Reprezentatywność próby

Kwestia reprezentatywności próby stanowi podstawę oceny wiarygodności prowadzonej analizy. Sytuacja optymalna łączy się z doбором losowym (probabilistycznym), który zakłada jednakową szansę losowego trafienia każdego z elementów do próby z badanej populacji. W badaniach społecznych, gdzie badanymi elementami są ludzie, badacz nie zawsze ma komfort posłużenia się procedurą losową, wymaga ona bowiem w sytuacji kolejnych odmów uczestnictwa w badaniu dysponowaniem próbą o znacznych rozmiarach. Rozwiązaniem stosowanym w badaniach za pomocą rozsyłanej poprzez Internet ankiety elektronicznej jest dobór nielosowy (nieprobabilistyczny) zakładający uwzględnienie wszystkich przesłanych zwrotnie ankiet, po ich merytorycznej akceptacji. Przyjmuje się wówczas założenie, że ich realizatorzy są w „naturalny” sposób zróżnicowani społecznie ze względu na podstawowe cechy. W przypadku niniejszej analizy były to: płeć, wiek (w zakresie ograniczonym przyjęta koncepcją doboru), miejsce zamieszkania, rodzaj i typ studiów. Wspólnymi dla wszystkich uwzględnionych w badaniu osób były dwa kryteria: ukończenie studiów na UZ oraz dysponowanie adresem poczty elektronicznej. Założono, że społeczne cechy osób biorących udział w badaniu odzwierciedlają społeczny profil ogółu absolwentów UZ. Jedynym założonym przez realizatora badania ograniczeniem była „hipoteza sukcesu” głosząca, że zbiór uczestników badania może być w pewnym stopniu nadreprezentowany przez te jednostki, które odniosły sukces zawodowy, tym samym chętniej mówiące o własnych osiągnięciach i spostrzeżeniach, przy jednoczesnej niedoreprezentacji tych osób, które mają

² Dz.U. 1997 nr 133 poz. 883

niekorzystne doświadczenia, zwłaszcza związane z własną aktywnością zawodową. Ogólny obraz uzyskanych wyników zdaje się nie potwierdzać jednak takiego przypuszczenia, co sugeruje (choć nie dowodzi) wiarygodność danych i poprawność prezentowanych w raporcie wniosków. Mankamentem przyjętego doboru jest niewystarczająca liczebność ankiet pochodzących od absolwentów dwóch najmniej licznych wydziałów UZ: Artystycznego oraz Fizyki i Astronomii. Ze względu na uzyskanie niewystarczającego do wnioskowania materiału (zbyt małą liczbę ankietowanych osób), wnioski dotyczące tych wydziałów nie były formułowane, choć stosowne dane zostały przedstawione w tabelach.

2.3. Analiza danych

Analiza danych zawartych w ankiecie miała charakter ilościowy. Przyjęto, że formułowanie opisowych odpowiedzi, stanowiących konsekwencję pytań otwartych wydłuża czas realizacji ankiety, komplikuje udzielanie odpowiedzi i tym samym może zniechęcać badane osoby do uczestnictwa w badaniu. W rezultacie pytania ankietowe miały charakter zamknięty, a udzielenie odpowiedzi polegało na zaznaczeniu odpowiedniego (zdaniem danej osoby) wariantu odpowiedzi, lub zespołów odpowiedzi.

Mimo ilościowego charakteru analizy dane uwzględniane w pytaniach miały charakter jakościowy. Tym samym, użyte do ich analizy skale były skalami nominalnymi, co przede wszystkim dotyczy zmiennych niezależnych takich jak: wydział, kierunek studiów, typ studiów. Ponadto uwzględniane zmienne zależne dotyczące ocen procesu studiowania, jak sytuacji na rynku pracy również miały nominalny (niekiedy porządkowy) charakter. W pytaniach nie pojawiły się skale interwałowe bądź ilorazowe. Biorąc pod uwagę charakter użytych skal w analizie nie było możliwe wykorzystanie analiz statystycznych, dokumentujących siłę powiązania zmiennych i istnienie zależności między badanymi cechami. Uwzględnione w poszczególnych zestawieniach dane poddane zostały interpretacji ukazującej najbardziej widoczne powiązania między cechami. Analiza uwzględnia ponadto dalszą weryfikację poczynionych wniosków poprzez odniesienie do kolejnych zmiennych, np. wpływ przynależności do wydziału na zmienną zależną, a następnie wpływ kierunku studiów na nią. Dzięki temu w zdecydowanej części opisów tabel uzyskano potwierdzenie wnioskowania w omawianym zakresie. Pewnym ograniczeniem analizy danych była liczebność zakwalifikowanych do analizy ankiet, uniemożliwiająca dokonanie bardziej szczegółowych odniesień, np. poszczególnych kierunków studiów.

Ze względu na cele badania, sytuujące je w kategorii monografii instytucji i odnoszące się do efektywności kształcenia w ramach UZ, w raporcie pominięto analizę standardowych, typowych dla badań społecznych zmiennych niezależnych (takich jak płeć, wiek, miejsce zamieszkania, rodzaj uzyskanego wykształcenia) oraz ich wpływu na analizowane kwestie. Było to skutkiem przyjętej konceptualizacji, bowiem celem badania nie była charakterystyka badanej populacji, lecz uzyskanie obrazu zróżnicowanych efektów, jakie są skutkiem istnienia UZ.

3. Opis badanej próby

Zaznaczono wyżej, że w skład próby po weryfikacji uzyskanego materiału zaliczono 408 osób, zróżnicowanych ze względu na kierunek i typ studiów, rekrutujących się z dziesięciu wydziałów UZ. Podobnie jak w poprzedniej edycji, uznano, że kryterium kierunku studiów, ze względu na znaczne zróżnicowanie wymaga pewnego uporządkowania. W efekcie kierunki zostały pogrupowane w ogólniejsze kategorie, a uzyskany w ten sposób podział stanowił podstawę dalszych analiz.

3.1. Kierunki studiów

Trudno byłoby oceniać zróżnicowanie uzyskanych danych przyjmując jako zmienną kierunek studiów, bowiem uzyskane informacje pochodziły od absolwentów 29 kierunków. W celu uzyskania klarowności prezentowanych w raporcie wyników dokonano podziału uwzględnionych kierunków studiów na cztery główne kategorie, kierując się kryteriami najogólniej pojmowanego podobieństwa ich pola badawczego oraz zbieżności metodologii. Idąc tym tokiem wyróżniono cztery kategorie kierunków studiów:

1. Techniczne

1. Architektura wnętrz
2. Budownictwo
3. Elektronika i Telekomunikacja
4. Elektrotechnika
5. Mechanika i Budowa Maszyn

2. Ścisłe akademickie

1. Astronomia
2. Fizyka
3. Informatyka
4. Informatyka i Ekonometria
5. Matematyka

3. Humanistyczne i społeczne

1. Edukacja artystyczna – Muzyka
2. Edukacja Techniczno-Informatyczna
3. Filologia
4. Filologia Polska
5. Filozofia
6. Historia
7. Malarstwo
8. Pedagogika
9. Politologia
10. Socjologia
11. Wychowanie fizyczne

Uzupełnieniem wyżej przedstawionych, względnie homogenicznych grup jest czwarta kategoria, skupiająca kierunki studiów z różnych dziedzin nauki i tym samym korzystających z różnych metodologii. Kryterium jej utworzenia było zasadniczo inne, niż w wyżej wymienionych kategoriach, bowiem odwoływało się do strategii reagowania przez UZ na zapotrzebowanie kandydatów na rynku pracy i tym samym tworzenie kierunków, które poszukiwane są przez zainteresowanych. Co istotne, kierunki rynkowe rozmieszczone są w obrębie różnych wydziałów i tym samym klasyfikują się w obrębie różnych grup nauk: przyrodniczych, ekonomicznych, nauk o zarządzaniu, technicznych i medycznych. Pomimo więc braku obiektywnych podobieństw związanych ze wspólnym polem badawczym, istnieje tu jedno: „prorynkowa” racja przemawiająca za utworzeniem kierunku. Ten argument zdaje się odgrywać istotną rolę w ustaleniu, czy absolwenci z tej grupy łatwiej znajdują zatrudnienie a ich kariery zawodowe są stabilniejsze.

4. „Rynkowe”

1. Bezpieczeństwo narodowe
2. Biologia
3. Ekonomia
4. Inżynieria środowiskowa
5. Ochrona środowiska
6. Pielęgniarstwo
7. Zarządzanie
8. Zarządzanie i inżynieria produkcji

Zestawienie uwzględniające przedstawiony podział kierunków studiów, które reprezentowali uczestnicy badania, zawiera poniższa tabela.

Tabela 1. Kierunki studiów³

Kierunki studiów	N	%
techniczne	49	12,0
rynkowe	60	14,7
ściśle	116	28,4
humanistyczne i społeczne	183	44,9
Ogółem	408	100,0

³ W niniejszym raporcie określenie „kierunek studiów” odnosić się będzie jedynie do grup opisanych powyżej oraz uwzględnionych w tabeli nr 1.

Najliczniejszą kategorię absolwentów tworzą osoby pochodzące z kierunków humanistycznych i społecznych, stanowiące blisko połowę wszystkich wypowiedzianych się (44,9%). Rekrutują się oni z trzech wydziałów: Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu, Humanistycznego oraz (w niewielkim stopniu) Artystycznego. Na drugim miejscu znajdują się absolwenci zaliczeni do kierunków ścisłych akademickich, stanowiący ponad jedną-czwartą ogółu (28,4%). Reprezentują oni zasadniczo Wydział Matematyki, Informatyki i Ekonometrii a także Fizyki i Astronomii. Nieco więcej, niż co siódmy wypowiedzianych się (14,7%) zaliczony został do kierunków „rynkowych”, które zgodnie z wcześniejszymi uwagami trudno przypisać do określonych grup nauk lub wydziałów. Najmniejszą liczebnie kategorię stanowią absolwenci kierunków technicznych (12,0%), cechujących się odmiennymi obszarami badawczymi (architektura wnętrz i budownictwo, elektronika i elektrotechnika, mechanika i budowa maszyn).

3.2. Wydziały UZ

Kryterium przynależności wydziałowej stanowi jedno z istotniejszych wyznaczników analizy. Dwoma najliczniejszymi wydziałami (co przekłada się na najliczniejszy udział w uzyskanej próbie) są: Wydział Humanistyczny, reprezentowany w próbie przez 92 osoby (22,5%) oraz Wydział Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu, z którego wywodziło się 86 osób (21,1%). Trzecim co do wielkości udziału w próbie wydziałem jest Wydział Ekonomii i Zarządzania, do którego zaliczyło się 60 osób (14,7%). Pozostałe wydziały są reprezentowane znacznie słabiej, poniżej 10% ogółu. Trzeba zaznaczyć, że mimo uwzględnienia w dalszych zestawieniach wszystkich wydziałów UZ, w opisach nie pojawią się odniesienia dotyczące Wydziału Artystycznego oraz Wydziału Fizyki i Astronomii, co jest efektem minimalnego udziału ich reprezentantów w badanej próbie. Podział próby ze względu na wydziały prezentuje tabela nr 2.

Tabela 2. Podział badanych ze względu na wydziały

Wydziały	N	%
Wydział Artystyczny	6	1,5
Wydział Ekonomii i Zarządzania	60	14,7
Wydział Elektrotechniki, Informatyki i Telekomunikacji	39	9,6
Wydział Fizyki i Astronomii	2	0,5
Wydział Humanistyczny	92	22,5
Wydział Inżynierii Lądowej i Środowiska	26	6,4
Wydział Matematyki, Informatyki i Ekonometrii	35	8,6

Wydziały	N	%
Wydział Mechaniczny	31	7,6
Wydział Nauk Biologicznych	31	7,6
Wydział Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu	86	21,1
Ogółem	408	100,0

3.3. Płeć

Kryterium płci wskazuje na znaczną feminizację absolwentów UZ, bowiem mężczyźni stanowią niewiele ponad jedną trzecią (37,3%) ogółu badanych absolwentów, podczas gdy kobiety pozostałą, dominującą liczebnie część (62,7%). Wskazana dysproporcja odzwierciedla tendencję do feminizacji składu studentów UZ.

Tabela 3. Płeć badanych

Płeć:	N	%
Mężczyźni	152	37,3
Kobiety	256	62,7
Ogółem	408	100,0

3.4. Miejsce zamieszkania

Kryterium zamieszkania wskazuje na znaczne zróżnicowanie miejsca zamieszkiwania respondentów. Trzeba zaznaczyć, że kryterium to odnosi się do aktualnego (w momencie realizacji badania) zamieszkania, nie opisując tym samym miejsca urodzenia, ani zamieszkania w trakcie studiów. Warto wskazać jednocześnie, że niecała połowa wypowiedzających się (43,9%) to mieszkańcy miast o liczebności powyżej 100 tys. mieszkańców. Najprawdopodobniej są to zielonogórzanie, choć nie sposób wykluczyć ich zamieszkiwania w innych ośrodkach miejskich, w tym znacznie większych. Fakt znajdowania zatrudnienia w dużych ośrodkach miejskich przez blisko połowę absolwentów przemawia za tezą o istotnej roli UZ jako instytucji wspomagającej awans zawodowy absolwentów, choć wymaga to udokumentowania w oparciu o dalsze dane.

Tabela 4. Miejsce zamieszkania

Miejsce zamieszkania	N	%
wieś	80	20,4
miasto do 20 tys.	65	16,6
miasto 20 000 - 50 tys.	51	13,0
miasto 50 tys. - 100 tys.	24	6,1
miasto pow. 100 tys.	172	43,9
Ogółem	392	100,0

3.5. Rodzaj ukończonych studiów

Istotnym parametrem w opisie badanej populacji jest rodzaj ukończonych studiów. Trzeba zaznaczyć, iż ich lista jest silnie zróżnicowana, obejmuje bowiem 12 kategorii studiów: drugiego stopnia z tytułem magistra, drugiego stopnia z tytułem magistra inżyniera, drugiego stopnia z tytułem magistra sztuki, jednolite magisterskie, jednolite magisterskie i zawodowe, jednolite magisterskie z tytułem mgr inż., magisterskie uzupełniające, pierwszego stopnia z tytułem inżyniera, pierwszego stopnia z tytułem licencjata, pierwszego stopnia z tytułem licencjata pielęgniarstwa, zawodowe, zawodowe z tytułem licencjata.

Dla uporządkowania dalszych opisów przypisane zostały one do trzech głównych kategorii rodzajów studiów, zgodnie z założeniami procesu bolońskiego. Niecałą połowę biorących w badaniu udział stanowią absolwenci studiów pierwszego stopnia (45,3%), co pozwala przypuszczać, że ich część jest aktualnymi studentami na dalszych typach kształcenia na UZ. Co trzeci wypowiedzący się (33,6%) to absolwent studiów drugiego stopnia, wreszcie co piąta osoba kończyła studia jednolite magisterskie (21,1%). Powyższy rozkład stanowi naturalną konsekwencję rozwiązań stosowanych w oparciu o europejskie standardy procesu bolońskiego, gdzie studia dzielone są na dwie części zapewniające tytuł zawodowy licencjata, a następnie magistra (lub mgr inż.).

Tabela 5. Rodzaj studiów

Rodzaj studiów	N	%
pierwszego stopnia	185	45,3
drugiego stopnia	137	33,6
jednolite magisterskie	86	21,1
Ogółem	408	100,0

Część 2. Przekonania i opinie związane z przebiegiem studiów na Uniwersytecie Zielonogórskim

4. Motywy wyboru kierunku studiów

Podstawą charakterystyki ocen okresu studiowania jest odniesienie się do oczekiwań, jakie mieli obecni absolwenci UZ znajdując się we wcześniejszej sytuacji podejmowania decyzji o studiach. Pułap ich oczekiwań wyznacza stopień akceptacji realiów, z którymi zetknęli się w murach UZ podczas studiów. Ponadto wskazuje na kryteria, którymi kierowali się kandydaci na studia podczas dokonywania wyboru.

Wśród oczekiwań byłych kandydatów na studia najbardziej rozpowszechniona opcja dotyczyła chęci zdobycia kwalifikacji zawodowych dzięki studiom na UZ, co wyraziło dwie-trzecie wypowiedziujących się (68,7%). Prawie tak samo popularne były przekonania, że zasady i organizacja toku studiów są przyjazne dla studenta (63,5%) oraz że „uczelnia miała interesującą ofertę kierunków/programów studiów” (63,3%). Te trzy typy argumentacji wskazują na znaczny poziom oczekiwań i jednocześnie sugerują istnienie sprecyzowanego, konkretnego typu oczekiwań kandydatów na studia. Z drugiej strony, za niezbyt korzystną uznać trzeba powszechność motywacji innego typu, pozamerytorycznej, wskazującej na bliskość UZ jako uczelni znajdującej się w sąsiedztwie miejsca zamieszkania (67,2%). Sugeruje to, że bazą rekrutacyjną dla studentów jest przede wszystkim środowisko lokalne: województwo lubuskie, jak również prawdopodobnie regiony przylegające do niego. Trzeba jednak pamiętać, że bliskość miejsca studiowania jako argument w wyborze uczelni odgrywa istotną rolę dla osób już aktywnych zawodowo, także obciążonych obowiązkami rodzinnymi, wreszcie nie dysponujących środkami finansowymi na pokrycie kosztów studiowania w bardziej odległych częściach kraju. Również obecność argumentacji odwołującej się do łatwości dostania się na UZ sugeruje niewielkie dotychczasowe osiągnięcia edukacyjne kandydatów, a odwołało się do niego blisko sześciu na dziesięciu wypowiedziających się (58,8%).

Tabela 6. Motywy wyboru kierunku studiów

Motywy wyboru kierunku	N	%
przypuszczałem, że uczelnia umożliwi mi zdobycie kwalifikacji zawodowych	277	68,7%
uczelnia miała interesującą ofertę kierunków/programów	255	63,3%
Zielona Góra jest atrakcyjnym miastem do studiowania	221	54,8%
UZ ma wysoki prestiż na rynku edukacyjnym	71	17,6%
zasady i organizacja toku studiów są przyjazne dla studentów	256	63,5%
uczelnia znajdowała się w pobliżu mojego miejsca zamieszkania	271	67,2%
łatwo było się dostać na UZ	237	58,8%
moi najbliżsi chcieli, żebym studiował na UZ	90	22,3%
nie dostałem się na inną uczelnię a na UZ były wolne miejsca	59	14,6%
wybór UZ był przypadkowy	15	3,7%

5. Satysfakcja z kształcenia na UZ

Bezpośrednim miernikiem satysfakcji absolwentów uczelni z szeroko pojętego studiowania jest deklaracja zadowolenia z podjętej decyzji o kształceniu na UZ. Satysfakcję taką potwierdza zdecydowana większość absolwentów, bowiem dziewięciu na dziesięciu badanych (88,9%). Podobnie wysoki stopień satysfakcji dotyczy decyzji o podjętym kierunku studiów i jest wręcz minimalnie wyższy (89,2%). Wskazuje to więc, iż jakość studiowania na UZ oraz przygotowana oferta kierunków studiów uznawana jest za zdecydowanie satysfakcjonującą przez ogół absolwentów uczelni. Także zadowolenie z wyboru specjalności jest wysokie (79,4%) i potwierdza korzystny wizerunek UZ jako placówki akademickiej. Powyższe dane stanowią mocną argumentację w ocenie jakości kształcenia oferowanej przez UZ oraz porównaniach tej uczelni z innymi placówkami szkolnictwa wyższego.

Tabela 7. Satysfakcja z kształcenia na UZ

Satysfakcja z kształcenia	N	%
zadowolenie z uczelni	337	88,9%
zadowolenie z kierunku	338	89,2%
zadowolenie ze specjalności	301	79,4%

Zadowolenie z wyboru UZ jako uczelni, na której podjęte zostały studia wyższe deklarowali w największym stopniu absolwenci wydziałów: Mechanicznego (96,6%), Ekonomii i Zarządzania (96,2%), Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu (90,2%) oraz Humanistycznego (88,2%). Jeśli przyjąć, że u podstaw oceny wyboru uczelni ważną rolę odgrywają kryteria związane z pracą zawodową (w tym odniesionym sukcesie zawodowym), to powyższe dane nie potwierdzają tezy o uprzywilejowanej pozycji na rynku pracy absolwentów kierunków technicznych. Bowiem wśród wymienionych wydziałów dwa kształcą specjalistów w zakresie nauk humanistycznych i społecznych (także nauk o zdrowiu). Zadowolenie z wybranego kierunku studiów wyrażali głównie absolwenci Wydziału Ekonomii i Zarządzania (96,2%) (ponownie na pierwszej lokacie), Wydziału Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu (90,2%), Wydziału Mechanicznego i Elektrotechniki, Informatyki i Telekomunikacji (po 89,7%).

Tabela 8. Satysfakcja z kształcenia na UZ w podziale na wydziały

Satysfakcja z kształcenia		wydział									
		WA	WEiZ	WEiT	WFIA	WH	WILS	WMIE	WM	WNB	WPSiNoZ
zadowolenie z uczelni	N	5	50	33	1	75	21	26	28	24	74
	%	100,0	96,2	84,6	50,0	88,2	87,5	83,9	96,6	80,0	90,2
zadowolenie z kierunku	N	5	50	35	2	75	19	27	26	25	74
	%	100,0	96,2	89,7	100,0	88,2	79,2	87,1	89,7	83,3	90,2
zadowolenie ze specjalności	N	4	41	33	2	72	18	25	26	24	56
	%	80,0	78,8	84,6	100,0	84,7	75,0	80,6	89,7	80,0	68,3

Odwołanie się do przyjętego w raporcie podziału na grupy kierunków kształcenia ujawnia nieco inny, niż powyżej wskazany charakter preferencji. Największym poziomem zadowolenia z wyboru uczelni cechują się bowiem absolwenci kierunków „rynkowych” (91,4%). Jest to o tyle interesujące, że absolwenci z tej kategorii nie dominowali wśród osób znajdujących zatrudnienie zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami. Można przypuszczać iż na poziom ich satysfakcji oddziaływały prawdopodobnie inne czynniki, wśród nich być może satysfakcja z ukończenia niedawno utworzonego kierunku studiów, czy zdobycie wykształcenia w stosunkowo nowym, atrakcyjnym zawodzie. Prawie równoliczny był poziom satysfakcji mierzony oceną całej uczelni wśród studentów kierunków humanistycznych

i społecznych (89,5%) oraz kierunków technicznych (89,1%). Trudno jednoznacznie zinterpretować najniższy poziom zadowolenia z uczelni wśród absolwentów kierunków ścisłych (82,1%), aczkolwiek różnice między podanymi wartościami nie są znaczne.

Tabela 9. Satysfakcja z kształcenia na UZ w podziale na kierunki studiów

Satysfakcja z kształcenia		kierunek studiów			
		techniczne	ścisłe	rynkowe	humanistyczne i społeczne
zadowolenie z uczelni	N	41	46	96	154
	%	89,1	82,1	91,4	89,5
zadowolenie z kierunku	N	39	49	96	154
	%	84,8	87,5	91,4	89,5
zadowolenie ze specjalności	N	36	48	85	132
	%	78,3	85,7	81,0	76,7

Zadowolenie z wyboru uczelni wyrażają najczęściej absolwenci studiów drugiego stopnia (92,2%), następnie w prawie równolicznym stopniu absolwenci studiów jednolitych magisterskich (87,8%) i studiów pierwszego stopnia (87,0%). Zadowolenie z wyboru kierunku ponownie najczęstsze jest wśród absolwentów studentów drugiego stopnia (93,0%), co jak można spodziewać się odzwierciedla satysfakcję ze zdobycia określonego zawodu, w części przypadków odmiennego, niż zdobyty na studiach pierwszego stopnia.

Tabela 10. Satysfakcja z kształcenia na UZ w podziale na typy studiów

Satysfakcja z kształcenia		typ studiów		
		pierwszego stopnia	drugiego stopnia	jednolite magisterskie
zadowolenie z uczelni	N	147	118	72
	%	87,0	92,2	87,8
zadowolenie z kierunku	N	149	119	70
	%	88,2	93,0	85,4
zadowolenie ze specjalności	N	131	109	61
	%	77,5	85,2	74,4

6. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu

Kolejnym kryterium oceny jakości studiów dokonywanym przez absolwentów UZ były przekonania dotyczące hipotetycznego, ponownego wyboru UZ jako miejsca studiów oraz ponownego wyboru kierunku studiów. Można przyjąć, że potwierdzenie w badaniu podjętej wcześniej przez absolwentów opcji stanowi ważny wskaźnik pozytywnej oceny UZ.

Jak można było oczekiwać, dokonane z perspektywy czasu oceny nie są tak jednoznacznie korzystne, jak w powyżej przedstawionych danych. Opcja wyboru tej samej uczelni i tego samego kierunku jest jednak najbardziej popularną z przedstawionych w tabeli alternatyw, bowiem wskazał na nią nieco więcej, niż co drugi absolwent (56,4%). Trzeba jednak pamiętać, że ewentualne decyzje związane z kierunkiem studiów warunkowane mogą być wieloma czynnikami: rozwojem nowych technologii, sytuacją na rynku pracy, rozwojem indywidualnych zainteresowań i wieloma innymi. Drugim co do popularności rozwiązaniem jest podjęcie studiów na dotychczasowym kierunku, lecz w innej uczelni, co sugeruje pewien krytycyzm i przynajmniej częściowy brak satysfakcji ze studiów w UZ. Znow jednak nie sposób wykluczyć, że plany studiowania na innej uczelni, a więc prawdopodobnie w innym mieście mogą być różnorodne uwarunkowane, w tym czynnikami wynikającymi z aktualnej sytuacji życiowej wypowiedzających się osób, czy zdobytego już przez nich doświadczenia. Tym samym ogólny obraz wypowiedzi w tej kategorii niekoniecznie związany być musi z krytyczną oceną uczelni zielonogórskiej.

Tabela 11. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu

Potwierdzenie ponownego wyboru	N	%
wybrałbym tę samą uczelnię i kierunek	217	56,4
wybrałbym tę samą uczelnię, ale inny kierunek	39	10,1
wybrałbym ten sam kierunek na innej uczelni	83	21,6
wybrałbym inny kierunek, na innej uczelni	46	11,9
Ogółem	385	100,0

Wyżej przedstawione dane dotyczące hipotetycznych, ponownych decyzji o podjęciu studiów, wyboru kierunku i specjalności warto odnieść w odniesieniu do poszczególnych wydziałów UZ.

Całkowite przekonanie co do ponownego wyboru UZ jako uczelni oraz tego samego kierunku studiów deklarują przede wszystkim absolwenci wydziałów: Mechanicznego (70,4%), Elektrotechniki, Informatyki i Telekomunikacji (64,1%) oraz Inżynierii Lądowej i Środowiska (60,0%) i Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu (59,0%). Widoczne jest, iż akceptacja wcześniej podjętych decyzji edukacyjnych dotyczy głównie absolwentów kierunków technicznych, choć czwarta z lokat w tym zestawieniu (studenci nauk społecznych i nauk o zdrowiu) praktycznie lokuje się 'ex aequo' z poprzedzającą ją. Ponownie więc teza o zdecydowanie słabszej sytuacji na rynku pracy absolwentów kierunków społecznych nie znajduje jednoznacznego poparcia, choć jednocześnie dane wskazują na korzystne ulokowanie tej kategorii absolwentów kierunków „inżynierskich”.

Uzupełnieniem powyższych ustaleń jest przywołanie tych opinii, które wskazują rozczarowanie podjętymi studiami i wyrażone zostały w opcji „wybrałbym ten sam kierunek na innej uczelni”. Warto przypomnieć, iż przekonanie takie sformułowała nieco więcej, niż co piąta osoba (21,6%). Ten rodzaj przekonania pojawiał się najczęściej wśród absolwentów Wydziału Humanistycznego (27,1%), Wydziału Ekonomii i Zarządzania (24,6%), Wydziału Nauk Biologicznych (24,1%), Wydziału Inżynierii Lądowej i Środowiska (24,0%). Tak jak we wcześniej przedstawionych komentarzach, także tutaj trudno uznać, by głównym powodem oceny było rozczarowanie UZ, być może o zmianie planów decydowały inne czynniki, w tym nowe, indywidualne plany życiowe.

Tabela 12. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu w podziale na wydziały

Potwierdzenie ponownego wyboru		wydział									
		WA	WEiZ	WEIT	WFIA	WH	WILS	WMIE	WM	WNB	WPSi NoZ
wybrałbym tę samą uczelnię i kierunek	N	3	30	25	1	46	15	16	19	13	49
	%	50,0	52,6	64,1	50,0	54,1	60,0	50,0	70,4	44,8	59,0
wybrałbym tę samą uczelnię, ale inny kierunek	N	0	7	5	1	7	1	5	2	5	6
	%	0,0	12,3	12,8	50,0	8,2	4,0	15,6	7,4	17,2	7,2
wybrałbym ten sam kierunek na innej uczelni	N	1	14	5	0	23	6	6	5	7	16
	%	16,7	24,6	12,8	0,0	27,1	24,0	18,8	18,5	24,1	19,3
wybrałbym inny kierunek, na innej uczelni	N	2	6	4	0	9	3	5	1	4	12
	%	33,3	10,5	10,3	0,0	10,6	12,0	15,6	3,7	13,8	14,5

Kolejne zestawienie dokumentuje złożoność uwarunkowań satysfakcji z dokonanych wyborów edukacyjnych. Ponowna, „wymuszona” pytaniem ankietowym deklaracja wyboru zarówno UZ, jak jednocześnie identycznego kierunku studiów cechuje zwłaszcza absolwentów kierunków technicznych (63,0%), natomiast w nieco mniejszym stopniu aprobowana jest przez absolwentów specjalności humanistycznych i społecznych (56,6%) oraz ścisłych (56,1%). Warto podkreślić drugą lokatę „humanistów”, którym zdobyte kwalifikacje pozwalają jednak (jak można wnioskować na tej podstawie) zdobyć i utrzymać zatrudnienie na rynku pracy. Znacznym zaskoczeniem jest najniższe poparcie wobec opcji powielenia dokonanych wyborów dotyczące absolwentów kierunków rynkowych (53,2%). Wspomniano, iż ze względu na aktualną popularność kierunków kształcenia, kategoria ta wydawała się najbardziej predestynowana do sukcesu na rynku pracy. Zaznaczona wątpliwość znajduje swe potwierdzenie w wynikach wyboru opcji „wybrałbym ten sam kierunek na innej uczelni” gdzie blisko co czwarty absolwent kierunków rynkowych (23,9%) sugerował zmianę wcześniejszej decyzji co do wyboru uczelni.

Tabela 13. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu w podziale na kierunki studiów

Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	rynkowe	humanistyczne i społeczne
wybrałbym tą samą uczelnię i kierunek	N	29	32	58	98
	%	63,0	56,1	53,2	56,6
wybrałbym tę samą uczelnię, ale inny kierunek	N	5	9	12	13
	%	10,9	15,8	11,0	7,5
wybrałbym ten sam kierunek na innej uczelni	N	9	8	26	40
	%	19,6	14,0	23,9	23,1
wybrałbym inny kierunek, na innej uczelni	N	3	8	13	22
	%	6,5	14,0	11,9	12,7

Poniższe zestawienie dokumentuje interesującą przewagę korzystnych ocen związanych z wyborem zarówno uczelni jak i kierunku studiów wyrażanych przez absolwentów studiów drugiego stopnia nad dwoma pozostałymi formami kształcenia, bowiem blisko dwie-trzecie z nich (66,4%) sugerowało powielenie dokonanych wyborów edukacyjnych. Z kolei zarówno absolwenci studiów pierwszego stopnia, jak absolwenci studiów jednolitych magisterskich byli tu nastawieni ambiwalentnie (odpowiednio: 51,4% i 51,8%).

Tabela 14. Ocena wyboru studiów a typ studiów

Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu		typ studiów		
		pierwszego stopnia	drugiego stopnia	jednolite magisterskie
wybrałbym tą samą uczelnię i kierunek	N	91	83	43
	%	51,4	66,4	51,8
wybrałbym tę samą uczelnię, ale inny kierunek	N	21	8	10
	%	11,9	6,4	12,0
wybrałbym ten sam kierunek na innej uczelni	N	38	27	18
	%	21,5	21,6	21,7
wybrałbym inny kierunek, na innej uczelni	N	27	7	12
	%	15,3	5,6	14,5

7. Uogólniona ocena własnych studiów

Kolejnym składnikiem dokonywanej przez absolwentów oceny jakości studiów na UZ są ich przekonania na temat roli, jaką odegrały one w ich życiu zawodowym po uzyskaniu dyplomu. Uzyskany w badaniu zestaw ocen jest podstawą zasadniczo korzystnego wizerunku uczelni, na co wskazują częściowe przekonania zawarte w poniższym zestawieniu. Blisko

dziewięciu na dziesięciu wypowiedzających się (86,1%) uznało studia za ważny etap swego indywidualnego rozwoju. Nieco ponad połowa badanych (58,4%) uznała, że studia umożliwiły im awans zawodowy. Z kolei nieco mniej, niż połowa absolwentów (43,6%) uznała, że studia były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy. Natomiast nieco więcej, niż połowa z nich (52,1%) oceniła studia jako częściowo przydatne do aktualnych obowiązków zawodowych. Biorąc pod uwagę dostrzegalne na wielu, także zagranicznych rynkach pracy, trudności ze znalezieniem satysfakcjonującego zatrudnienia przez absolwentów różnych uczelni, dane te trudno uznać za mało satysfakcjonujące czy niekorzystne. Wydają się one bowiem odzwierciedlać problemy, które napotyka na progu kariery zawodowej ogół młodych ludzi kończących studia wyższe. Uwzględniając szerszy kontekst ekonomiczny trudno dziwić się także ocenom, iż studia na UZ były dla niektórych osób nieprzydatne do pracy zawodowej, co deklaruje 17,4% wypowiedzających. Warto jednak pamiętać, że ocena ta dotyczy czasu w którym realizowane były badania i może ulec zmianie na korzyść w przyszłości.

Tabela 15. Ocena studiów w oparciu o różne kryteria

Kryteria oceny studiów	N	%
były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy	173	43,6
były częściowo przydatne w aktualnej pracy	207	52,1
stanowiły ważny etap rozwoju	342	86,1
były zupełnie nieprzydatne w pracy	69	17,4
były okresem pracy i stresu	238	59,9
były drogą do awansu	232	58,4
nie miały większego znaczenia dla dalszego życia	62	15,6
rozczarowały, zmarnowany czas	29	7,3

Wcześniej sformułowane uwagi nie zmieniają faktu, iż absolwenci kierunków rozlokowanych na różnych wydziałach UZ mają różne szanse zatrudnienia na rynku pracy. Warto podkreślić, iż najbardziej korzystna sytuacja znalezienia zatrudnienia zgodnego z wykształceniem dotyczy absolwentów wydziałów: Inżynierii Łądowej i Środowiska - 72,0%, Matematyki, Informatyki i Ekonometrii - 51,4% i Nauk Biologicznych - 46,7%. Trzeba jednocześnie podkreślić iż dane zawarte w tabeli przeczą popularnym, stereotypowym przekonaniom o korzystnej sytuacji na rynku pracy absolwentów kierunków inżynierskich i jednocześnie złej sytuacji absolwentów kierunków humanistycznych i społecznych. Przykładowo, dla 42,9% absolwentów Wydziału Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu studia były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy.

Tabela 16. Ocena studiów a wydział

Składniki oceny studiów		Wydział									
		WA	WEiZ	WEIT	WFiA	WH	WILS	WMiE	WM	WNB	WPSi NZ
były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy	%	50,0	36,2	43,6	100,0	35,2	72,0	51,4	43,3	46,7	42,9
były częściowo przydatne w aktualnej pracy	%	50,0	69,0	59,0	100,0	48,9	40,0	48,6	40,0	43,3	52,4
stanowiły ważny etap rozwoju	%	100,0	84,5	82,1	100,0	86,4	88,0	85,7	90,0	83,3	86,9
były zupełnie nieprzydatne w pracy	%	33,3	10,3	5,1	0,0	25,0	8,0	17,1	23,3	26,7	16,7
były okresem pracy i stresu	%	16,7	46,6	74,4	50,0	60,2	60,0	62,9	63,3	63,3	61,9
były drogą do awansu	%	83,3	55,2	64,1	50,0	47,7	76,0	54,3	70,0	70,0	56,0
nie miały większego znaczenia dla dalszego życia	%	33,3	15,5	10,3	0,0	1,6	12,0	8,6	20,0	20,0	11,9
rozczarowały, zmarnowany czas	%	16,7	10,3	7,7	0,0	5,7	0,0	8,6	13,3	3,3	7,1

Odwołanie się do przedstawionego na początku raportu kryterium kierunków studiów, zawierające podział na cztery zasadnicze ich kategorie, pozwala sformułować kolejny, interesujący wniosek. Kryterium zatrudnienia zgodnie z uzyskanymi kwalifikacjami wskazuje bowiem przede wszystkim na uprzywilejowanie absolwentów dysponujących „ścistym” rodzajem kwalifikacji (51,7%) oraz wykształceniem „technicznym” (50,0%). Pogłębiona interpretacja tego wniosku napotyka jednak na pewne trudności. Jeśli bowiem przywołać lansowaną medialnie tezę o uprzywilejowaniu na rynku pracy absolwentów kierunków „inżynierskich”, to jednocześnie powyższe dane nie potwierdzają jej bezwarunkowo, bowiem fakt zatrudnienia zgodnego z posiadanymi kwalifikacjami dotyczy jednak zaledwie co drugiej osoby w tej kategorii. Tym samym co prawda można mówić o ich korzystnej sytuacji – jednak nie w kategoriach bezwzględnych, a tylko relatywnie do pozostałych, uwzględnionych tu kategorii. Drugi wniosek dotyczy mało satysfakcjonującej sytuacji absolwentów zakwalifikowanych do kierunków „rynkowych” a więc tych, które powołane zostały do życia w oparciu o bieżącą analizę zapotrzebowania na rynku pracy na określonych specjalistów. Bowiem zaledwie czterech na dziesięciu absolwentów kierunków ‘rynkowych’ pracuje zgodnie ze zdobytymi kwalifikacjami. Można było spodziewać się, że absolwenci z tej kategorii stanowią będą najbardziej rozchwytywaną kategorię pracowników, tymczasem nie znalazło to potwierdzenia w powyższych danych. Wreszcie trzeci wniosek

odnosi się do propagowanej intensywnie przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego tezy o niewielkich szansach zatrudnienia humanistów i przedstawicieli nauk społecznych. Czwarta lokata w przedstawionym zestawieniu pozwala początkowo uznać ją za zasadną. Jednak odniesienie wielkości 39,5% zatrudnienia tych ostatnich do szans zatrudnienia, jakie posiadają absolwenci kierunków rynkowych (42,9%) pozwala ujawnić jedynie nieco ponad trzyprocentową różnicę między nimi. Także odniesienie do najbardziej korzystnie plasujących się absolwentów kierunków technicznych i ścisłych wskazuje na zaledwie kilkuprocentową różnicę na korzyść tych pierwszych, jednocześnie nie potwierdza przekazów kierowanych do kandydatów na studia.

Tabela 17. Ocena studiów w oparciu o różne kryteria w podziale na kierunki studiów

Składniki oceny studiów:		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	rynkowe	humanistyczne i społeczne
były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy	N	24	31	48	70
	%	50,0	51,7	42,9	39,5
były częściowo przydatne w aktualnej pracy	N	25	31	62	89
	%	52,1	51,7	55,4	50,3
stanowiły ważny etap rozwoju	N	40	51	97	154
	%	83,3	85,0	86,6	87,0
były zupełnie nieprzydatne w pracy	N	6	8	18	37
	%	12,5	13,3	16,1	20,9
były okresem pracy i stresu	N	32	40	60	106
	%	66,7	66,7	53,6	59,9
były drogą do awansu	N	34	34	71	93
	%	70,8	56,7	63,4	52,5
nie miały większego znaczenia dla dalszego życia	N	8	6	18	30
	%	16,7	10,0	16,1	16,9
rozczarowały, zmarnowany czas	N	5	5	8	11
	%	10,4	8,3	7,1	6,2

Dodatkowo warto dokonać oceny szans na zatrudnienie zgodne ze zdobytym wykształceniem w odniesieniu do podziału na studia pierwszego i drugiego stopnia oraz studia pięcioletnie. O ile kryterium to zapewne nie stanowi czynnika decydującego o wyborze studiów, to jednak warto ocenić jego rolę. Nie budzi zdziwienia fakt, że studia pierwszego stopnia w najmniejszym stopniu zapewniają zatrudnienie zgodne z posiadanymi kwalifikacjami, bowiem tytuł licencjata nie stanowi poszukiwanego wyróżnika na współczesnym rynku pracy. Tytuł magistra (bądź magistra inżyniera) stanowi więc nieco silniejszy argument przemawiający za zatrudnieniem, choć meritum wiąże się zasadniczo z rodzajem zdobytych kwalifikacji, a nie z formą studiów. Wreszcie studia pełne, pięcioletnie

w największym stopniu zapewniają absolwentom sukces, choć z drugiej strony – dotyczy on jedynie co drugiego absolwenta w tej kategorii.

Tabela 18. Ocena studiów w oparciu o różne kryteria w podziale na typ studiów

Składniki oceny studiów:		typ studiów		
		pierwszego stopnia	drugiego stopnia	jednolite magisterskie
były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy	N	74	57	42
	%	40,4	43,8	50,0
były częściowo przydatne w aktualnej pracy	N	97	68	42
	%	53,0	52,3	50,0
stanowiły ważny etap rozwoju	N	157	115	70
	%	85,8	88,5	83,3
były zupełnie nieprzydatne w pracy	N	38	21	10
	%	20,8	16,2	11,9
były okresem pracy i stresu	N	114	74	50
	%	62,3	56,9	59,5
były drogą do awansu	N	101	81	50
	%	55,2	62,3	59,5
nie miały większego znaczenia dla dalszego życia	N	32	19	11
	%	17,5	14,6	13,1
rozczarowały, zmarnowany czas	N	16	8	5
	%	8,7	6,2	6,0

8. Ocena parametrów procesu kształcenia

Istotnym składnikiem satysfakcji ze studiowania na uczelni jest ocena poszczególnych, zróżnicowanych parametrów procesu kształcenia. W analizie uwzględniono trzynaście kryteriów, które przedstawiono w tabeli 19. Do najwyżej ocenianych zaliczyć można w oparciu o wyrażone opinie absolwentów: jakość obsługi administracyjnej (69,3%), merytoryczne przygotowanie kadry akademickiej (65,6%) oraz system oceny wyników studiowania (65,1%). Pierwszy z wymienionych parametrów zdaje się przeczyć stereotypowym i tradycyjnym przekonaniom, zgodnie z którym personel dziekanatów jest (w obiegowych opiniach) niewystarczająco życzliwy wobec studentów. Tymczasem dane dotyczące UZ zdecydowanie przeczą temu stereotypowi. Warta podkreślenia jest także powszechna, pozytywna ocena merytorycznego przygotowania kadry. UZ jawi się w oparciu o te dane jako uczelnia skupiająca pracowników nauki o dostrzegalnych przez studentów kompetencjach.

Jednocześnie warto odnieść się do tych parametrów, które uzyskały najmniejszy poziom akceptacji. Są to przede wszystkim możliwości wyjazdów zagranicznych, dostrzegane zaledwie przez 14,3% wypowiedzających się. Ten rodzaj danych jest zaskakujący, bowiem możliwości takich wyjazdów istnieją w obrębie UZ i są dostępne dla pracowników, jak i studentów zarówno dzięki programom unijnej współpracy między uczelniami (zwłaszcza Erasmus i Socrates), jak i międzyuczelnianym porozumieniom. Wskazany wynik oznacza, iż warto popularyzować te szanse wśród studentów, prawdopodobnie nie wszyscy są zorientowani co do istnienia takich możliwości. Drugim ze wskazywanych braków jest organizacja praktyk i staży zawodowych. Także one są powszechnie dostępne dla studentów, bowiem stanowią składnik procesu studiów. Być może potrzebne jest zwiększenie oferty instytucji biorących udział w stażach i praktykach, jak również rozbudowanie samej formuły tej postaci studiowania i zmiana niektórych rozwiązań.

Tabela 19. Satysfakcja z jakości kształcenia

Satysfakcja z jakości kształcenia:	N	%
indywidualne doradztwo dydaktyczne	195	51,6
przydatność treści programowych	186	49,2
jakość obsługi administracyjnej	262	69,3
zapewnienie kontaktów z przyszłą praktyką zawodową	77	20,4
różnorodność oferty przedmiotowej	180	47,6
merytoryczne przygotowanie kadry	248	65,6
zadowolenie: jakość nauczania	215	56,9
jakość sal	219	57,9
dostępność materiałów dydaktycznych	187	49,5
możliwość wyboru przedmiotów/specjalizacji	172	45,5
system oceny wyników studiowania	246	65,1
organizacja praktyk i staży zawodowych	74	19,6
możliwości wyjazdów zagranicznych	54	14,3

Omówione powyżej zestawienie warto uszczegółowić o dane odnoszące się do poszczególnych wydziałów UZ.

Przydatne będzie odniesienie się do uwzględnionych w poprzednim zestawieniu, najbardziej korzystnie ocenianych przez absolwentów kryteriów oceny studiów. Jeśli chodzi o wysoką jakość obsługi administracyjnej, to podkreślają ją byli studenci zwłaszcza z: Wydziału Matematyki, Informatyki i Ekonometrii (97,1%), Wydziału Inżynierii Lądowej i Środowiska (88,0%) i Wydziału Ekonomii i Zarządzania (83,6%). Podkreślając pozytywne oceny pracy

pracowników wszystkich dziekanatów warto zwrócić uwagę na niezwykle korzystny, blisko stu procentowy wynik pierwszego z wymienionych tu wydziałów. Drugie z wysoko ocenianych kryteriów, jakim było przygotowanie merytoryczne kadry wskazuje przede wszystkim trzy wydziały: Nauk Biologicznych (78,6%), Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu (73,1%) i Humanistycznego (67,1%). Należy pamiętać, iż mowa jest tu o ocenach dokonywanych przez absolwentów, a te nie są wiarygodne w takim stopniu, jak zobiektywizowane mierniki pozycji naukowej wynikające z rankingów publikacji i indywidualnych osiągnięć (n. ERIH). Mimo tego zastrzeżenia wskazane tu wyniki zasługują na uwagę władz uczelni, wskazując na trudniej mierzalne umiejętności popularyzacji wiedzy i osiągnięć naukowych.

Tabela 20. Satysfakcja z jakości kształcenia w podziale na wydziały

Aspekty jakości kształcenia		wydział									
		WA	WEiZ	WEIT	WFIA	WH	WILS	WMIE	WM	WNB	WPSi NZ
indywidualne doradztwo dydaktyczne	N	1	29	15	1	38	16	16	13	20	46
	%	16,7	52,7	40,5	50,0	46,3	64,0	45,7	43,3	71,4	59,0
przydatność treści programowych	N	2	27	16	0	38	13	10	16	15	49
	%	33,3	49,1	43,2	0,0	46,3	52,0	28,6	53,3	53,6	62,8
jakość obsługi administracyjnej	N	3	46	20	1	59	22	34	23	12	42
	%	50,0	83,6	54,1	50,0	72,0	88,0	97,1	76,7	42,9	53,8
zapewnienie kontaktów z przyszłą praktyką zawodową	N	0	7	5	0	18	5	1	6	9	26
	%	0,0	12,7	13,5	0,0	22,0	20,0	2,9	20,0	32,1	33,3
różnorodność oferty przedmiotowej	N	1	23	12	0	42	12	13	13	19	45
	%	16,7	41,8	32,4	0,0	51,2	48,0	37,1	43,3	67,9	57,7
merytoryczne przygotowanie kadry	N	3	33	24	1	55	16	19	18	22	57
	%	50,0	60,0	64,9	50,0	67,1	64,0	54,3	60,0	78,6	73,1
jakość nauczania	N	3	26	23	0	49	13	19	16	21	45
	%	50,0	47,3	62,2	0,0	59,8	52,0	54,3	53,3	75,0	57,7
jakość sal	N	2	36	15	1	35	20	31	21	24	34
	%	33,3	65,5	40,5	50,0	42,7	80,0	88,6	70,0	85,7	43,6
dostępność materiałów dydaktycznych	N	2	22	19	1	41	12	21	16	21	32
	%	33,3	40,0	51,4	50,0	50,0	48,0	60,0	53,3	75,0	41,0
możliwość wyboru przedmiotów	N	1	17	12	1	39	13	21	17	15	36
	%	16,7	30,9	32,4	50,0	47,6	52,0	60,0	56,7	53,6	46,2
system oceny wyników studiowania	N	2	33	25	2	58	15	13	19	19	60
	%	33,3	60,0	67,6	100,0	70,7	60,0	37,1	63,3	67,9	76,9
organizacja praktyk i stażu zawodowych	N	0	10	1	0	24	3	1	3	8	24
	%	0,0	18,2	2,7	0,0	29,3	12,0	2,9	10,0	28,6	30,8
możliwości wyjazdów zagranicznych	N	2	2	7	1	20	0	3	3	3	13
	%	33,3	3,6	18,9	50,0	24,4	0,0	8,6	10,0	10,7	16,7

9. Aktywność studentów

Na prezentowane wcześniej wyniki dotyczące ocen różnych parametrów studiowania w obrębie UZ wpływ ma indywidualne zaangażowanie byłych studentów w różne formy aktywności. Warto przyjrzeć się najbardziej popularnym z nich. Podstawowy wniosek dotyczy faktu, iż generalnie absolwenci deklarują niewielką aktywność własną, bowiem aż 55,9% z nich przyznaje się do braku jakiegokolwiek aktywności, poza samym studiowaniem. Nie

oznacza to całkowitej bierności: nieco ponad połowa wypowiedzających się (51,8%) deklaruje stałe zatrudnienie w czasie studiów, a nieco niższe odsetki świadczenie prac sezonowych (50,8%) i prac dorywczych (46,7%). Najbardziej powszechną formą aktywności jest realizacja praktyk, deklarowana przez niecałe trzy-czwarte badanych (71,4%), co jednak wynika nie tyle z indywidualnych starań i potrzeb, a z wpisania tej formy działań w kształcenie akademickie. Pozostałe warianty aktywności to praca w kołach, organizacjach i stowarzyszeniach (25,8%), wolontariat (18,4%) oraz staże zawodowe (13,8%).

Tabela 21. Aktywność w trakcie studiów

Formy aktywności indywidualnej w czasie studiów	N	%
brak aktywności	219	55,9
praca dorywcza	183	46,7
praca sezonowa	199	50,8
praca stała	203	51,8
praktyki	280	71,4
staże	54	13,8
wolontariat	72	18,4
praca w kołach, organizacjach, stowarzyszeniach	101	25,8

Praktyki studenckie stanowią niezwykle ważny, tym samym najbardziej powszechny składnik kształcenia na poziomie wyższym. Umożliwiają one konfrontację zdobytej podczas zajęć wiedzy teoretycznej z realiami zawodowymi. Warto przyrzeć się, na których wydziałach praktyki odgrywają najważniejszą rolę. Rola praktyk studenckich najbardziej eksponowana jest na Wydziale Elektrotechniki, Informatyki i Telekomunikacji (84,6%), Wydziale Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu (78,6%), oraz Wydziale Ekonomii i Zarządzania (70,7%) i Wydziale Humanistycznym (70,1%).

Tabela 22. Aktywność w trakcie studiów w podziale na wydziały: praktyki studenckie

Udział w praktykach		wydział									
		WA	WEiZ	WEIT	WFia	WH	WILS	WMIE	WM	WNB	WPSiNZ
tak	N	2	41	33	2	61	16	20	21	18	66
	%	33,3	70,7	84,6	100,0	70,1	64,0	57,1	70,0	62,1	78,6
nie	N	4	17	6	0	26	9	15	9	11	18
	%	66,7	29,3	15,4	0,0	29,9	36,0	42,9	30,0	37,9	21,4

Uwzględnienie kryterium kierunku studiów jako wyznacznika rozpowszechnienia praktyk studenckich pozwala dostrzec pewne zróżnicowanie, choć jednocześnie wiadomo, że ta forma kształcenia stanowi podstawę efektywności zawodowej wszystkich absolwentów na rynku pracy, niezależnie od kierunku kształcenia. Rola praktyk studenckich wskazywana była przede wszystkim przez absolwentów studiów technicznych (81,3%). W mniejszym stopniu

deklarowali ją absolwenci kierunków humanistycznych i społecznych (72,7%) oraz ścisłych (70,0%). Pewne zaskoczenie stanowi fakt, że najmniejszy poziom aktywność w formie praktyk studenckich dotyczy absolwentów kierunków rynkowych (64,0%), choć było prawdopodobne, że stosunkowo krótki czas od ich utworzenia będzie skutkować wyraźniejszym naciskiem na kształcenie praktycznych umiejętności, niż na kierunkach z długoletnią tradycją.

Tabela 23. Aktywność w trakcie studiów w podziale na kierunki studiów: praktyki studenckie

Udział w praktykach		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	rynkowe	humanistyczne i społeczne
tak	N	39	42	71	128
	%	81,3	70,0	64,0	72,7
nie	N	9	18	40	48
	%	18,8	30,0	36,0	27,3

Także uwzględnienie typu studiów jako czynnika różnicującego powszechność praktyk studenckich ujawnia znaczne zróżnicowanie. Praktyki te stanowią składnik studiów głównie na studiach pierwszego stopnia (82,0%), a więc z założenia bardziej zorientowanych na wykształcenie praktycznych umiejętności licencjatów. Z kolei na studiach drugiego stopnia pojawia się tendencja do zastępowania ich przez inne, bardziej teoretyczne formy kształcenia, stąd ich udział dostrzega jedynie 52,1% badanych.

Poniższe zestawienie dokumentuje również wyraźne zróżnicowanie powszechności praktyk studenckich na poszczególnych typach studiów.

Tabela 24. Aktywność w trakcie studiów w podziale na typy studiów: praktyki studenckie

Udział w praktykach		typ studiów		
		pierwszego stopnia	drugiego stopnia	jednolite magisterskie
tak	N	150	68	62
	%	82,0%	53,1%	73,8%
nie	N	33	60	22
	%	18,0%	46,9%	26,2%

10. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ

Istotnym elementem charakterystyki aspiracji edukacyjnych studentów i absolwentów UZ jest określenie planowanych przez nich kierunków dalszego kształcenia. Informacje na ten temat stanowią ważne źródło informacji o przyszłych oczekiwaniach kandydatów wobec różnych formy kształcenia i stąd powinny być podstawą planowania

kolejnych form kształcenia w najbliższych latach. Warto podkreślić, że 82,4% absolwentów UZ przewiduje dalsze zdobywanie wiedzy na studiach drugiego stopnia, co może dotyczyć zarówno absolwentów studiów pierwszego stopnia, jak i tych, którzy ukończyli już studia i zakładają dalsze kształcenie na kolejnym kierunku. Ważne w tym kontekście wydaje się przygotowanie bieżącej, aktualnej oferty studiów drugiego stopnia w oparciu o analizę bieżących tendencji zatrudniania na rynku pracy. Drugą co do popularności, planowaną formą dokończania są kursy językowe, zapewniające lepszą pozycję zawodową zarówno w kraju, jak i poza granicami. Opcję taką zakłada ponad połowa wypowiedzianych się (56,6%). Jeszcze inną z popularnych alternatyw podnoszenia własnych kwalifikacji są kursy komputerowe, wskazywane przez blisko co trzecią osobę (30,8%). W badaniu nie określono ich charakteru, można jednak z pewnym prawdopodobieństwem przyjąć, że chodzi tu już o umiejętność obsługi programów o specjalistycznym, zawodowym znaczeniu (np. CAD, Corell). Wreszcie dla osób kończących studia wyższe popularną alternatywę stanowi kształcenie w ramach studiów podyplomowych, uwzględniane w planach przez 28,4% badanych. Stosunkowo rzadko wskazywanymi opcjami były natomiast studia doktoranckie (4,3%) oraz zagraniczne staże pracy (3,0%).

Tabela 25. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ

Planowane formy edukacji	N	%
studia 2 stopnia	305	82,4
studia doktoranckie	16	4,3
studia podyplomowe	105	28,4
zagraniczny staż pracy	11	3,0
dodatkowy fakultet	74	20,0
kurs komputerowy	114	30,8
kurs językowy	209	56,5

Studia drugiego stopnia są najbardziej popularnym wariantem dla absolwentów: Wydziału Humanistycznego (96,3%), Wydziału Nauk Biologicznych (93,1%), Wydziału Mechanicznego (89,3%) i Wydziału Ekonomii i Zarządzania (89,1%). Kursy językowe planują w największym stopniu jednostki kończące wydziały: Elektrotechniki, Informatyki i Telekomunikacji (75,8%), Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu (65,0%) oraz Ekonomii i Zarządzania (60,0%). Kursy komputerowe uznają za prawdopodobną dla siebie formę kształcenia absolwenci Wydziału Elektrotechniki, Informatyki i Telekomunikacji (45,5%), Wydziału Matematyki, Informatyki i Ekonometrii (38,7%), Wydziału Mechanicznego (35,7%), oraz Wydziału Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu (35,0%). Studia podyplomowe cieszyć się będą prawdopodobnym zainteresowaniem zwłaszcza na Wydziale Inżynierii Lądowej i Środowiska (45,8%), Wydziale Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu (35,0%), Wydziale Mechanicznym (28,6%). Wybory dotyczące studiów doktoranckich siłą rzeczy ograniczyły się do jednostek wydziałowych UZ posiadających stosowne uprawnienia w tym zakresie, a więc zwłaszcza dotyczą Wydziału Humanistycznego (11,0%), Wydziału Elektrotechniki, Informatyki

i Telekomunikacji (9,1%), Wydziału Nauk Biologicznych(6,9%) i Wydziału Ekonomii i Zarządzania (1,8%). Podane wielkości towarzyszące wskazaniom ostatniej z wymienionych form podnoszenia kwalifikacji sugerują jednakże niewielki jej zasięg, co powinno stanowić obiekt zwiększonych oddziaływań marketingowych ze strony UZ.

Tabela 26. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ a wydział

Planowane formy edukacji		wydział									
		WA	WEiZ	WEIT	WFIA	WH	WILS	WMIE	WM	WNB	WPSiNZ
studia 2 stopnia	N	6	49	24	2	79	20	17	25	27	56
	%	100,0	89,1	72,7	100,0	96,3	83,3	54,8	89,3	93,1	70,0
studia doktoranckie	N	0	1	3	0	9	1	0	0	2	0
	%	0,0	1,8	9,1	0,0	11,0	4,2	0,0	0,0	6,9	0,0
studia podyplomowe	N	2	13	6	2	20	11	7	8	8	28
	%	33,3	23,6	18,2	100,0	24,4	45,8	22,6	28,6	27,6	35,0
zagraniczny staż pracy	N	0	2	3	0	1	0	0	0	0	5
	%	0,0	3,6	9,1	0,0	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	6,3
dodatkowy fakultet	N	1	9	2	2	23	4	3	6	9	15
	%	16,7	16,4	6,1	100,0	28,0	16,7	9,7	21,4	31,0	18,8
kurs komputerowy	N	0	19	15	1	19	6	12	10	4	28
	%	0,0	34,5	45,5	50,0	23,2	25,0	38,7	35,7	13,8	35,0
kurs językowy	N	2	33	25	2	37	13	17	14	14	52
	%	33,3	60,0	75,8	100,0	45,1	54,2	54,8	50,0	48,3	65,0

Zaznaczono wcześniej, że wśród proponowanych form planowanego przez absolwentów zdobywania wiedzy główną rolę odgrywają studia drugiego stopnia. Tabela 27. ujawnia znaczne zróżnicowanie ich popularności, jeśli kryterium analizy uczynić cztery kategorie studiów. Zwraca uwagę, że na kierunkach rynkowych zapotrzebowanie na tą formę zgłasza blisko dziewięciu z dziesięciu wypowiedzających się absolwentów (89,7%). Na kierunkach humanistycznych i społecznych popularność tej formy kształcenia jest nieco niższa (83,8%), podobnie jak na kierunkach technicznych (82,2%). Jedynie na kierunkach ścisłych zainteresowanie tytułem zawodowym mgr/mgr inż. jest dostrzegalnie słabsze (62,7%). Jednocześnie nie sposób wykluczyć, iż istniejące dysproporcje popularności studiów drugiego stopnia pomiędzy różnymi kierunkami studiów są efektem połączenia zarówno preferencji samych studentów, jak przede wszystkim efektem obecnej oferty edukacyjnej UZ. Ogólna konkluzja dotyczy tu jednak sensowności dalszych starań władz wszystkich wydziałów UZ o dalsze różnicowanie tej formy kształcenia. Jeśli chodzi o kursy języków obcych, nie udało się dostrzec istotnego zróżnicowania zainteresowania studentów różnych kategorii studiów. Natomiast w odniesieniu do kursów komputerowych dostrzegalna jest tendencja zgodnie z którą optują za taką formą zwłaszcza absolwenci kierunków technicznych (42,2%) i ścisłych (39,2%), podczas gdy studenci kierunków humanistycznych i społecznych są nimi zainteresowani w dostrzegalnie niższym stopniu (28,1%), podobnie jak studenci kierunków rynkowych (26,2%). Zwłaszcza ostatnia informacja stanowi swoiste

zaskoczenie, być może jest ona efektem takiego ukierunkowania programów studiów rynkowych, które kładzie silny nacisk na wyposażenie absolwentów tych kierunków w specjalistyczne kwalifikacje do pracy z komputerem.

Tabela 27. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ a kierunek studiów

Planowane formy edukacji		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	rynkowe	humanistyczne i społeczne
studia 2 stopnia	N	37	32	96	140
	%	82,2	62,7	89,7	83,8
studia doktoranckie	N	2	2	3	9
	%	4,4	3,9	2,8	5,4
studia podyplomowe	N	13	12	30	50
	%	28,9	23,5	28,0	29,9
zagraniczny staż pracy	N	2	1	2	6
	%	4,4	2,0	1,9	3,6
dodatkowy fakultet	N	8	6	22	38
	%	17,8	11,8	20,6	22,8
kurs komputerowy	N	19	20	28	47
	%	42,2	39,2	26,2	28,1
kurs językowy	N	27	32	59	91
	%	60,0	62,7	55,1	54,5

Informacje o planach dalszego kształcenia na UZ są niezwykle istotne, pozwalają bowiem na dopasowanie bieżącej oferty edukacyjnej do planów przyszłych kandydatów. Z tego względu warto przyjrzeć się zastawieniu zawierającemu podział na wydziały UZ. Najbardziej popularne okazały się kursy językowe, co zapewne ma swe utylitarne (zawodowe) podłoże. Ta formą kształcenia zainteresowani są przede wszystkim absolwenci Wydziału Nauk Biologicznych (89,3%), Wydziału Ekonomii i Zarządzania (87,0%) i Wydziału Matematyki, Informatyki i Ekonometrii (81,3%). Znacznym zainteresowaniem cieszyć się będą studia podyplomowe, zwłaszcza na wydziałach: Nauk Biologicznych (85,7%), Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu (75,0%), Ekonomii i Zarządzania (68,5%) oraz Humanistycznym (65,4%). Jednocześnie wiadomo, że zamierzenia tego typu warunkowane są nie tylko preferencjami studentów, lecz głównie istniejącą dotychczas ofertą wydziałów. Warto więc zmodyfikować (uatrakcyjnić) w większym niż dotychczas stopniu taką ofertę zwłaszcza na wydziałach, na których zainteresowanie studiami doktoranckimi (zgodnie z podanymi danymi) będzie mniejsze. Wreszcie znaczną popularnością cieszy się także oferta podnoszenia kwalifikacji komputerowych, co deklarują absolwenci Wydziału Inżynierii Lądowej i Środowiska (86,4%), Wydziału Nauk Biologicznych (78,6%), Wydziału Elektrotechniki, Informatyki i Telekomunikacji (78,4%) i Wydziału Ekonomii i Zarządzania (75,9%).

Tabela 28. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ a wydział

Planowane formy edukacji		Wydział									
		WA	WEiZ	WEiT	WFiA	WH	WILS	WMIE	WM	WNB	WPSiNZ
studia 2 stopnia	N	0	8	6	0	19	3	7	3	3	11
	%	0,0	14,8	16,2	0,0	23,5	13,6	21,9	11,1	10,7	13,8
studia doktoranckie	N	2	10	8	0	22	10	2	11	10	16
	%	50,0	18,5	21,6	0,0	27,2	45,5	6,3	40,7	35,7	20,0
studia podyplomowe	N	3	37	14	0	53	12	20	16	24	60
	%	75,0	68,5	37,8	0,0	65,4	54,5	62,5	59,3	85,7	75,0
zagraniczny staż pracy	N	1	13	12	1	19	9	2	7	8	18
	%	25,0	24,1	32,4	50,0	23,5	40,9	6,3	25,9	28,6	22,5
dodatkowy fakultet	N	1	7	3	0	19	4	9	4	4	16
	%	25,0	13,0	8,1	0,0	23,5	18,2	28,1	14,8	14,3	20,0
kurs komputerowy	N	1	41	29	2	59	19	23	14	22	52
	%	25,0	75,9	78,4	100,0	72,8	86,4	71,9	51,9	78,6	65,0
kurs językowy	N	3	47	28	1	64	17	26	22	25	66
	%	75,0	87,0	75,7	50,0	79,0	77,3	81,3	81,5	89,3	82,5

Część 3. Sytuacja zawodowa absolwentów UZ

11. Rodzaje aktywności ekonomicznej

Kolejnym obszarem analiz raportu są dane dotyczące sytuacji zawodowej absolwentów UZ oraz ich aktywności na rynku pracy. Część danych odniesiona została do dwóch momentów czasowych: sześciu miesięcy po ukończeniu studiów oraz okresu w którym gromadzone były dane do niniejszej analizy, a więc przełomu lat 2013/2014. Wybór pierwszego z wymienionych, czasowych punktów odniesienia opiera się na założeniu, że pół roku po ukończeniu studiów to czas pozwalający na znalezienie przynajmniej względnie satysfakcjonującej oferty pracy. Drugi z okresów w maksymalnym stopniu dokumentuje aktualne dane.

Zestawienie obu okresów ujawnia znaczne różnice w sytuacji zatrudnienia absolwentów. Dotyczy to zwłaszcza pierwszego z wariantów aktywności zawodowej, czyli pracy najemnej realizowanej na pełen etat. Dla okresu 6 miesięcy po ukończeniu studiów odsetek tak pracujących wynosi 61,4%, podczas gdy dla czasu realizacji badania już jedynie 4,9%. Trzeba zaznaczyć, że do uzyskanych danych nie powinno traktować się jako w pełni reprezentatywnych, co sygnalizowano w części pierwszej raportu poświęconej założeniom badań. Sytuacja ekonomiczna w kraju nie uzasadnia zresztą tak drastycznej, niekorzystnej różnicy w tej formie zatrudnienia. Pozostaje więc przypomnieć, że przyjęta metodologia badania nie opiera się na ściśle losowym doborze do próby, tym samym w uzyskanych wynikach pojawiać się mogą (choć nie muszą) pewne odchylenia od stanów rzeczywistych. Jeśli więc nawet z ostrożnością podejść do ujawnionej różnicy w zatrudnieniu pełnoetatowym, to jednak dokumentuje ona niekorzystne tendencje na rynku pracy, jakie zaszły pomiędzy dwoma pomiarami. Także wariant zatrudnienia w niepełnym czasie pracy potwierdza istnienie dostrzeżonej tu, niekorzystnej tendencji. Trzeba zaznaczyć, że jednocześnie ta forma stanowiła najbardziej powszechny wariant zatrudnienia absolwentów. O ile w okresie sześciu miesięcy od ukończenia studiów zatrudnienie takie deklarowało ośmiu na dziesięciu absolwentów (79,5%), to w czasie realizacji badania pracowało w takiej formie jedynie dwóch na dziesięciu (21,9%). Pozostałe, uwzględnione w zestawieniu formy aktywności zawodowej (lub alternatywnych form uzyskiwania pieniędzy) cechuje mniejsza dynamika zmian. Zdecydowanie mniej korzystny wariant pracy na umowę –zlecenie realizowała po studiach jedna dziesiąta absolwentów (9,2%), podczas gdy w czasie realizacji badania 6,0%. Także tu jednak dostrzegalna jest spadkowa tendencja tej aktywności zawodowej. Ważną zarówno w perspektywie gospodarki, jak i indywidualnej biografii jest sytuacja prowadzenia własnej firmy zatrudniającej pracowników. Ten wariant wymaga jednak pewnego doświadczenia, dysponowania kapitałem i umiejętnościami. W czasie pół roku po zakończeniu studiów na założenie firmy zdecydowało się 5,5% absolwentów, jednak w okresie realizacji badania wielkość ta zmalała do 3,3%. Zdecydowanie łatwiejszy w realizacji jest wariant prowadzenia działalności jednoosobowej,

którego po studiach podjęła się blisko co czwarta osoba (23,6%), jednakże w czasie realizacji badania jej popularność spadła o połowę (12,6%).

Obserwując przedstawione powyżej wyniki dotyczące zatrudnienia widać, że wszystkie one potwierdzają redukcję szans pracy absolwentów. Pewnym wytłumaczeniem tego niekorzystnego stanu są kolejne dane, w tym zwłaszcza odnoszące się do pracy za granicą. O ile pół roku po studiach decyzję o wyjeździe z kraju (lub przynajmniej pracę za granicą) podjęło 12,1% osób, to w czasie badania wartość ta wzrosła aż trzykrotnie (36,6%). Wydaje się, iż wynik ten uznać można za całkowicie prawdopodobny, bowiem potwierdzają go inne statystyki z badań ogólnopolskich. Niekorzystne tendencje w przedstawionych wcześniej formach zatrudnienia uzasadnia także tendencja wzrostowa dotycząca wolontariatu. O ile po studiach w formę pracy bez wynagrodzenia angażowało się jedynie 3,1% absolwentów, to w drugim z okresów widoczny był blisko pięciokrotny wzrost do 14,8%. Bez zmian pozostała natomiast kategoria pracy bez umowy („na czarno”) realizowana w pierwszym z pomiarów na poziomie 3,1%, natomiast w drugim 3,3%. Mniejsze znaczenie ma wariant pracy dorywczej, choć i tutaj dostrzegalna jest tendencja spadkowa (odpowiednio: 5,5% i 2,2%).

Istotną rolę odgrywają wreszcie dane dotyczące bezrobocia absolwentów. Pomiędzy dwoma analizowanymi okresami zachodzą bowiem niezwykle istotne różnice. Sześć miesięcy po ukończeniu studiów odsetki osób pozostających bez zatrudnienia były zdecydowanie niewielkie, zwłaszcza jeśli odnieść je do tradycyjnie wysokiego poziomu bezrobocia wśród ludzi młodych. Pracy poszukiwało wówczas zaledwie 6,3% absolwentów UZ, podczas gdy (z różnych względów, w tym przykładowo sytuacji rodzinnej) nie poszukiwało jej 5,2%. Niezwykle trudno znaleźć z kolei wytłumaczenie dla faktu, że w okresie realizacji badania pracy poszukiwało zaledwie 1,1% absolwentów UZ. Jedynym, jednocześnie niezawinionym uzasadnieniem tak niewielkiego odsetka może być przypuszczenie, że wypełniający ankietę zaliczają się do osób aktywnych zawodowo, o satysfakcjonującej sytuacji na rynku pracy, a więc takich którzy mają powody do zadowolenia i chętnie dzielą się tą wiedzą poprzez badanie. Jednocześnie zagadką jest populacja 33,9% bezrobotnych nie poszukujących pracy w czasie realizacji badania. Jeśli ponownie tworzyć niezawinioną interpretację, kategorię tę tworzyć mogą ci, którzy zdecydowali się na emigracyjny wyjazd zarobkowy (przypomnijmy: 36,6%) i tym samym w kraju nie świadczą oni pracy, co formalnie (lecz niezgodnie z prawdą) pozwala zaliczyć ich do kategorii bezrobotnych.

Tabela 29. Aktywność zawodowa – stan po sześciu miesiącach

Formy aktywności	N	%
praca najemna pełen etat po 6 mcach	234	61,4
praca najemna niepełny etat 6mcy	303	79,5
praca najemna umowa-zlecenie 6 mcy	35	9,2
własna działalność pracodawca 6 mcy	21	5,5
własna działalność 1 osobowa 6mcy	90	23,6
praca za granicą 6 mcy	46	12,1
wolontariusz 6 mcy	12	3,1
praca na czarno 6 mcy	12	3,1
praca dorywcza 6 mcy	21	5,5
urlop wychowawczy 6mcy	32	8,4
bezrobotny poszukuje pracy 6 mcy	24	6,3
bezrobotny nie szuka pracy 6 mcy	20	5,2
renta 6mcy	20	5,2
uczy się/studiuje 6mcy	14	3,7
nie pracuje 6mcy	29	7,6

Tabela 30. Aktywność zawodowa – stan w trakcie realizacji badania

Formy aktywności	N	%
praca najemna pełen etat obecnie	9	4,9
praca najemna niepełny etat	40	21,9
praca najemna umowa-zlecenie obecnie	11	6,0
własna działalność pracodawca obecnie	6	3,3
własna działalność 1 osobowa obecnie	23	12,6
praca za granicą obecnie	67	36,6
wolontariusz obecnie	27	14,8
praca na czarno obecnie	6	3,3
praca dorywcza obecnie	4	2,2
urlop wychowawczy obecnie	2	1,1
bezrobotny poszukuje pracy obecnie	2	1,1
bezrobotny nie szuka pracy obecnie	62	33,9
renta obecnie	60	32,8
uczy się/studiuje obecnie	11	6,0
nie pracuje obecnie	16	8,7

12. Kryteria decydujące o zatrudnieniu

Istotnych danych dotyczących startu zawodowego absolwentów oraz ich lokalizacji na rynku pracy dostarcza także pytanie o kryteria decydujące o przyjęciu do pracy. Jednocześnie znacznym zaskoczeniem jest fakt podkreślenia przez aż cztery-pięć absolwentów (80,6%) pewnych cech osobowości jako głównego kryterium umożliwiającego zdobycie pracy. Analiza nie miała na celu określenia tego zestawu, wydaje się jednak niezwykle istotne, aby uwzględniając jego rolę w dalszych badaniach uszczegółowić, które z cech osobowości są szczególnie wymagane i premiowane przez pracodawców? W efekcie można zakładać, że we współczesnych warunkach pracodawcy orientują się przede wszystkim na zaangażowanie, innowacyjność i kreatywność, jednak warto określić te cechy na podstawie danych empirycznych. Po drugie, pozytywnym aspektem wypowiedzi jest podkreślanie przez nieco więcej, niż co drugiego badanego (53,1%) roli dyplomu studiów wyższych. To pozwala przypuszczać, że zdobyte zatrudnienie wymagało wiedzy specjalistycznej, osiągniętej dzięki studiom. Jednocześnie jednak informacja, że tylko połowa z badanych odwołała się do kryterium posiadania dyplomu studiów jako warunku zatrudnienia, nie jest jednak zbyt optymistyczna. Zasadniczo zbieżny z „posiadaniem dyplomu” w ogólnej wymowie jest trzeci ze wskazywanych argumentów, a więc kierunek ukończonych studiów (49,6%). Potwierdza to, że pracodawcy poszukują osób o określonych kwalifikacjach zawodowych. Z pozostałych, zawartych w tabeli danych wynika, że istotną rolę odgrywają także czynniki takie jak: wcześniejsza praktyka w zawodzie, rozumiana jako dysponowanie praktycznymi umiejętnościami niezbędnymi do świadczenia pracy (45,0%), umiejętności informatyczne (43,1%) i rekomendacje osób trzecich (38,5%). W tak neutralny i niewartościujący sposób pokreślono zjawisko otrzymywania pracy dzięki znajomościom i nieformalnym układom w nowym miejscu pracy. Jest więc niepokojące, iż czterech na dziesięciu absolwentów wskazuje na istnienie tego typu sytuacji w nowym miejscu pracy. Warto odnieść się wreszcie do tych uwarunkowań, które zdaniem absolwentów odgrywają minimalną rolę w procesie zdobycia zatrudnienia. Należą do nich prestiż uczelni (3,8%), forma prawna uczelni (publiczna – niepubliczna) (6,2%), doświadczenia pochodzące z pracy za granicą (8,4%) i rodzaj uczelni (12,7%)

Tabela 31. Kryteria decydujące o zatrudnieniu

Kryteria decydujące o zatrudnieniu	N	%
posiadanie dyplomu studiów wyższych	197	53,1
forma prawna uczelni	23	6,2
rodzaj uczelni	47	12,7
prestiż uczelni	14	3,8
kierunek studiów	184	49,6
ocena na dyplomie	56	15,1
wcześniejsza praktyka	167	45,0
doświadczenie zza granicy	31	8,4
znajomość języków	125	33,7
umiejętności informatyczne	160	43,1
rekomendacje osób trzecich	143	38,5
cechy osobowości	299	80,6
wyniki testu kompetencji	103	27,8

13. Pierwsza praca

Charakteryzując zatrudnienie absolwentów UZ warto odnieść się do kryteriów czasowych dotyczących poszukiwania pracy po studiach. Można przyjąć, że dla większości przypadków krótki czas poszukiwań pracy jest efektem indywidualnych starań. Przyjęto, że wskaźnikiem racjonalnego działania i chęci szybkiego odnalezienia się na rynku pracy jest podjęcie poszukiwania pracy już w okresie studiów, przed uzyskaniem dyplomu. W tym kontekście zaskakująca wydaje się być kategoria deklarujących wprost, iż nie poszukiwali pracy, co dotyczyło blisko co czwartego badanego (23,7%). Można jednak przyjąć, że tworzą ją biorący udział w badaniu absolwenci studiów pierwszego stopnia, którzy jednocześnie podjęli decyzję o dalszym kształceniu na UZ, zwłaszcza na studiach stacjonarnych, raczej utrudniających kształcenie w połączeniu z pełnoetatową pracą zawodową. Ponadto jest prawdopodobne, że mieszczą się tu również jednostki planujące założenie własnej firmy, tym samym nie poszukujące pracodawcy – jednakże ich liczebność w badanej populacji była niewielka. Jest jednak sporym zaskoczeniem, że najwięcej absolwentów, bo nieco ponad jedna-trzecia (34,3%) przyznała, że poszukiwało pracę w czasie dość odległym po ukończeniu studiów, bowiem dłuższym niż pół roku po uzyskaniu dyplomu. Jednocześnie jedynie 3,3% absolwentów poszukiwało pracy do sześciu miesięcy po otrzymaniu dyplomu. Ponadto zaledwie 12,1% badanych wykazało się racjonalnością polegającą na wczesnym poszukiwaniu pracodawcy, a więc wcześniej niż sześć miesięcy przed obroną dyplomu.

Na podstawie wyników można sformułować wniosek, że studenci usiłujący z wyprzedzeniem zaplanować swą karierę zawodową w niełatwych realiach rynku pracy należą do zdecydowanej mniejszości. Przeważająca liczebnie część rozpoczyna poszukiwania pracy długo po ukończeniu studiów, co trzeba uznać za sytuację niesprzyjającą efektywnemu zatrudnieniu.

Tabela 32. Czas poszukiwania pierwszej pracy po dyplomie

Czas poszukiwania pracy	N	%
nie poszukiwałem	94	23,7
wcześniej niż 6mcy przed obroną dyplomu	48	12,1
do 6 mcy przed obroną dyplomu	105	26,5
od otrzymania dyplomu do 6mcy później	13	3,3
później niż 6 mcy po otrzymaniu dyplomu	136	34,3
Ogółem	396	100,0

W świetle przedstawionych uwag warto ustalić, jak w wymiarze czasowym przedstawiają się strategie poszukiwania pracy absolwentów poszczególnych wydziałów. Dla kategorii najbardziej racjonalnie działających, a więc poszukujących zatrudnienia najwcześniej, poszukiwanie obiektywnych danych nie jest zasadne ze względu na wspomnianą, niewielką jej liczebność. Można za to poszukać ewentualnych tendencji do poszukiwania pracy wśród liczniejszych kategorii, a więc tych, którzy najmniej spieszą się z dotarciem do pracodawcy. Są to zwłaszcza absolwenci wydziałów: Inżynierii Lądowej i Środowiska (44,0%), Elektrotechniki, Informatyki i Telekomunikacji (42,1%), Ekonomii i Zarządzania (39,7%), Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu (38,1%).

Tabela 33. Czas poszukiwania pierwszej pracy po dyplomie a wydział

kiedy jako student rozpoczął poszukiwanie pracy		wydział									
		WA	WEiZ	WEIT	WFIA	WH	WILS	WMIE	WM	WNB	WPSiNoZ
nie poszukiwałem	N	2	14	13	0	19	3	16	4	3	20
	%	33,3	24,1	34,2	0,0	21,6	12,0	45,7	13,3	10,0	23,8
wcześniej niż 6mcy przed obroną dyplomu	N	0	5	2	1	8	4	8	6	6	8
	%	0,0	8,6	5,3	50,0	9,1	16,0	22,9	20,0	20,0	9,5
do 6 mcy przed obroną dyplomu	N	2	13	7	0	28	6	8	10	9	22
	%	33,3	22,4	18,4	0,0	31,8	24,0	22,9	33,3	30,0	26,2
od otrzymania dyplomu do 6mcy później	N	1	3	0	1	4	1	0	0	1	2
	%	16,7	5,2	0,0	50,0	4,5	4,0	0,0	0,0	3,3	2,4
później niż 6 mcy po otrzymaniu dyplomu	N	1	23	16	0	29	11	3	10	11	32
	%	16,7	39,7	42,1	0,0	33,0	44,0	8,6	33,3	36,7	38,1

Kryterium kierunku studiów ujawnia, że poszukiwanie pracy jeszcze w trakcie studiów (wcześniej, niż 6 miesięcy przed obroną dyplomu) najbardziej popularne jest wśród studentów kierunków ścisłych (19,9%) i technicznych (14,6%). Z kolei w czasie poprzedzającym ukończenie studiów starania takie podejmują studenci kierunków humanistycznych i społecznych (29,4%) i kierunków rynkowych (26,8%). Dla kategorii najpóźniej poszukujących zatrudnienia (później niż 6 miesięcy po otrzymaniu dyplomu) nie udało się dostrzec żadnej tendencji.

Tabela 34. Czas poszukiwania pierwszej pracy po dyplomie a kierunek

kiedy jako student rozpoczął poszukiwanie pracy		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	rynkowe	humanistyczne i społeczne
nie poszukiwałem	N	12	23	19	40
	%	25,0	39,0	17,0	22,6
wcześniej niż 6mcy przed obroną dyplomu	N	7	10	15	16
	%	14,6	16,9	13,4	9,0
do 6 mcy przed obroną dyplomu	N	11	12	30	52
	%	22,9	20,3	26,8	29,4
od otrzymania dyplomu do 6mcy później	N	1	1	4	7
	%	2,1	1,7	3,6	4,0
później niż 6 mcy po otrzymaniu dyplomu	N	17	13	44	62
	%	35,4	22,0	39,3	35,0

Konsekwencją podjętych przez absolwentów starań o znalezienie pracy jest zatrudnienie. Zasadniczo kryterium rozpoczęcia aktywności zawodowej jest bardziej istotne od wyżej omówionego, stanowi bowiem moment inicjacyjny w biografii zawodowej każdej jednostki. Dla określenia czasu, w którym badanym osobom udało się znaleźć pierwsze zatrudnienie po studiach, zastosowano nieco inne, bardziej szczegółowe zestawienie, niż we wcześniej omówionej tabeli. Wnioskowanie utrudnia tu jednak fakt, że ponad połowa badanych (55,4%) nie była w czasie badania jeszcze aktywna zawodowo. Potwierdzają tą informację dane zawarte w tabeli nr 35. Pozostałe dane w tabeli odnoszą się do kategorii osób aktywnych zawodowo. Także w przypadku tego zestawienia możemy w pewnym zakresie wartościować przedstawiane wartości zgodnie z regułą, iż im wcześniejszy czas podjęcia pracy, tym lepsza adaptacja jednostki na rynku pracy. Warto więc wskazać, że doskonałym zorganizowaniem swej kariery zawodowej (rzecz jasna, na samym jej starcie po ukończeniu studiów) charakteryzuje się co piąty z ogółu absolwentów UZ. Przy czym tylko 4,0% zdecydowało się na podjęcie pracy jeszcze w trakcie studiów, a dalsze 17,1% zapewniło sobie zatrudnienie („zarezerwowało” pracę) bezpośrednio po ukończeniu studiów. O korzystnej sytuacji może mówić ponadto następne 7,8% badanych, którzy podjęli zatrudnienie w czasie do trzech miesięcy po studiach. Identyczny odsetek rozpoczął własną aktywność w czasie o jeden kwartał dłuższym. Sytuacje dłuższej przerwy dzielącej ukończenie studiów od rozpoczęcia pracy były rzadsze, bowiem dla przedziału czasowego 7-

12 miesięcy wynoszą 5%, a zatrudnienie zdobyte powyżej jednego roku charakteryzuje zaledwie 2,8% badanych.

Tabela 35. Czas znalezienia pierwszej pracy

Czas zatrudnienia	N	%
nie dotyczy, jeszcze nie pracuję	220	55,4
praca podjęta przed uzyskaniem dyplomu	16	4,0
praca "zarezerwowana" przed uzyskaniem dyplomu	68	17,1
praca znaleziona do 3 mcy po uzyskaniu dyplomu	31	7,8
4-6 mcy po dyplomie	31	7,8
7-12 mcy po dyplomie	20	5,0
powyżej roku po dyplomie	11	2,8
Ogółem	397	100,0

Wspomniano, że relatywnie niewielkie liczebności uwzględnionych w tabeli okresów pierwszego zatrudnienia nie umożliwiają poszukiwania obiektywnych prawidłowości dotyczących karier zawodowych absolwentów. Mimo to można jednak wskazać przynajmniej niektóre, obiektywne tendencje. Zwraca więc uwagę, że sytuacja zarezerwowania pracy już przed uzyskaniem dyplomu najczęściej dotyczy blisko co czwartego absolwenta Wydziału Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu (23,8), co piątego pochodzącego z Wydziału Matematyki, Informatyki i Ekonometrii (20,0%) oraz w nieco mniejszym stopniu z Wydziału Humanistycznego (17,0%). Warto podkreślić zwłaszcza ostatni wynik, bowiem absolwenci Wydziału Humanistycznego zdecydowanie przeważali wśród tych, którzy podjęli pracę przed uzyskaniem dyplomu. Dane wskazują więc interesującą tendencję, zgodnie z którą wśród najbardziej racjonalnie podchodzących do problemu swojego zatrudnienia zaliczyć można absolwentów wydziałów o ukierunkowaniu społecznym i humanistycznym, podczas gdy kierunki ściśle reprezentuje tu jedynie Wydział Matematyki, Informatyki i Ekonometrii. Ostrożna interpretacja materiału pozwala przypuszczać, że wiedza o potencjalnych trudnościach związanych z uzyskaniem zatrudnienia aktywizuje studentów właśnie kierunków humanistycznych i społecznych do działania racjonalnego, polegającego na wczesnym planowaniu własnej kariery. Omówione wcześniej wyniki dotyczące pierwszego po studiach zatrudnienia ujawniły jednak, że problem podjęcia pierwszej pracy dotyczy absolwentów praktycznie wszystkich kierunków, a zatrudnienie osób kończących kierunki inżynierskie, wbrew propagowanym w mediach sygnałom również trudno uznać za wystarczające.

Tabela 36. Czas znalezienia pierwszej pracy a wydział

Czas zatrudnienia		wydział									
		WA	WEiZ	WEiT	WFiA	WH	WILS	WMI E	WM	WNB	WPSi NoZ
nie dotyczy, jeszcze nie pracuję	N	3	34	30	0	45	15	18	19	13	43
	%	50,0	58,6	76,9	0,0	51,1	60,0	51,4	63,3	43,3	51,2
praca podjęta przed uzyskaniem dyplomu	N	0	3	0	1	7	1	2	0	0	2
	%	0,0	5,2	0,0	50,0	8,0	4,0	5,7	0,0	0,0	2,4
praca "zarezerwowana" przed uzyskaniem dyplomu	N	0	9	5	0	15	4	7	3	5	20
	%	0,0	15,5	12,8	0,0	17,0	16,0	20,0	10,0	16,7	23,8
praca znaleziona do 3 mcy po uzyskaniu dyplomu	N	0	3	2	0	6	2	0	6	5	7
	%	0,0	5,2	5,1	0,0	6,8	8,0	0,0	20,0	16,7	8,3
4-6 mcy po dyplomie	N	2	4	0	1	7	3	3	2	4	5
	%	33,3	6,9	0,0	50,0	8,0	12,0	8,6	6,7	13,3	6,0
7-12 mcy po dyplomie	N	1	3	0	0	3	0	5	0	2	6
	%	16,7	5,2	0,0	0,0	3,4	0,0	14,3	0,0	6,7	7,1
powyżej roku po dyplomie	N	0	2	2	0	5	0	0	0	1	1
	%	0,0	3,4	5,1	0,0	5,7	0,0	0,0	0,0	3,3	1,2

Tendencję opisaną wyżej dokumentuje zestawienie uwzględniające podział na kierunki studiów (tabela 37). Potwierdza ono tendencję do racjonalnego, a więc wczesnego podjęcia zatrudnienia wśród absolwentów kierunków humanistycznych i społecznych, choć także wśród studentów nauk ścisłych. Jest interesujące, że wśród poszukujących szybkiego zatrudnienia nie znalazł się żaden (!) student kierunków technicznych. Aktywność polegająca na „zarezerwowaniu” pracy do momentu uzyskania dyplomu potwierdza dokładnie wskazaną tu prawidłowość. Dominują bowiem tu studenci kierunków humanistycznych i społecznych (19,8%), kierunków ścisłych (18,3%), a następnie rynkowych (19,3%). Wynik charakteryzujący studentów kierunków technicznych ponownie trudno uznać za zadowalający, dotyczy bowiem jedynie co dziesiątej osoby (10,4%).

Tabela 37. Czas znalezienia pierwszej pracy a kierunek studiów

Czas zatrudnienia		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	rynkowe	humanistyczne i społeczne
nie dotyczy, jeszcze nie pracuję	N	34	35	61	90
	%	70,8	58,3	54,5	50,8
praca podjęta przed uzyskaniem dyplomu	N	0	3	4	9
	%	0,0	5,0	3,6	5,1
praca "zarezerwowana" przed uzyskaniem dyplomu	N	5	11	17	35
	%	10,4	18,3	15,2	19,8
praca znaleziona do 3 mcy po uzyskaniu dyplomu	N	6	0	12	13
	%	12,5	0,0	10,7	7,3
4-6 mcy po dyplomie	N	3	4	10	14
	%	6,3	6,7	8,9	7,9
7-12 mcy po dyplomie	N	0	5	5	10
	%	0,0	8,3	4,5	5,6
powyżej roku po dyplomie	N	0	2	3	6
	%	0,0	3,3	2,7	3,4

14. Sektor zatrudnienia

Istotnym składnikiem charakterystyki aktywności zawodowej absolwentów UZ jest opis sektorów, w których głównie znajdują oni zatrudnienie. W zestawieniu uwzględniono osiem działów gospodarki. Głównym obszarem aktywności zawodowej absolwentów UZ są edukacja, ochrona zdrowia i opieka socjalna, bowiem tam znajduje zatrudnienie co piąty badany (20,1%). Drugą co do popularności kategorię stanowią działy ujęte wspólnie jako produkcja, budownictwo i przemysł skupiające 16,3% osób. Trzecim sektorem są zróżnicowane usługi w zakresie handlu, hotelarstwa, transportu i łączności oraz usługi personalne, w których aktywnych jest 12,0% absolwentów. Następnymi działami są administracja samorządowa (8,4%) i administracja państwowa (7,9%). Najmniejszym zainteresowaniem cieszy się sektor ekonomiczny, a więc banki, ubezpieczenia i inne branże finansowe (3,6%) oraz obsługa biznesu (3,3%). Pozostałe rodzaje aktywności stanowią łącznie 20,0%.

Tabela 38. Sektory gospodarki będące miejscem aktywności ekonomicznej absolwentów UZ

Sektory gospodarki	N	%
nie dotyczy	33	8,4
produkcja, budownictwo, przemysł	64	16,3
handel, hotelarstwo, transport i łączność, usługi personalne	47	12,0
banki, ubezpieczenia, inne branże finansowe	14	3,6
obsługa biznesu	13	3,3
administracja państwowa	31	7,9
administracja samorządowa	33	8,4
edukacja, ochrona zdrowia, opieka socjalna	79	20,1
inna	79	20,1
Ogółem	393	100,0

Uwzględnione w zestawieniu sektory gospodarki cechuje znaczne zróżnicowanie zatrudnienia absolwentów UZ. Z tego względu trudno jest w odniesieniu do najslabiej reprezentowanych wydziałów poszukać wyraźnych prawidłowości opisujących zgodność uzyskanego wykształcenia z realizowaną pracą. Założenie o racjonalnej alokacji absolwentów na rynku pracy, a więc istnieniu powiązań między zdobytymi podczas studiów kwalifikacjami a sektorem gospodarki powinny potwierdzić dane z tabeli 39 dotyczące trzech najbardziej popularnych grup sektorów. Najwyższy poziom zgodności obu tych cech widoczny jest w działach: edukacja, ochrona zdrowia i opieka socjalna, które skupiają blisko co czwartego (37,3%) absolwenta Wydziału Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu. Produkcja, budownictwo i przemysł są z kolei środowiskiem zawodowym absolwentów o kwalifikacjach „technicznych” a więc Wydziału Inżynierii Lądowej i Środowiska (66,7%), Wydziału Mechanicznego (43,3%) i Wydziału Elektrotechniki, Informatyki i Telekomunikacji (38,5%). Wreszcie sektory takie jak: handel, hotelarstwo, transport i łączność, usługi personalne skupiają głównie absolwentów Wydziału Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu (16,9%) Wydziału Humanistycznego (14,8%), Wydziału Ekonomii i Zarządzania (14,0%). Ogólnie rzecz biorąc, tabela ujawnia istnienie założonego powiązania obu analizowanych cech, choć ma ono wglądnie silny charakter.

Tabela 39. Sektor gospodarki a wydział

Sektor		wydział									
		WA	WEIZ	WEIT	WFiA	WH	WILS	WMI E	WM	WNB	WPSIN oZ
nie dotyczy	N	1	4	1	0	11	1	3	2	3	7
	%	16,7	7,0	2,6	0,0	12,5	4,2	8,6	6,7	10,3	8,4
produkcja, budownictwo, przemysł	N	0	11	15	0	6	16	2	13	0	1
	%	0,0	19,3	38,5	0,0	6,8	66,7	5,7	43,3	0,0	1,2
handel, hotelarstwo, transport i łączność, usługi personalne	N	0	8	2	0	13	1	3	4	2	14
	%	0,0	14,0	5,1	0,0	14,8	4,2	8,6	13,3	6,9	16,9
banki, ubezpieczenia, inne branże finansowe	N	0	4	0	0	2	0	4	1	1	2
	%	0,0	7,0	0,0	0,0	2,3	0,0	11,4	3,3	3,4	2,4
obsługa biznesu	N	0	0	1	0	4	1	2	0	1	4
	%	0,0	0,0	2,6	0,0	4,5	4,2	5,7	0,0	3,4	4,8
administracja państwowa	N	0	8	1	0	7	0	0	3	4	8
	%	0,0	14,0	2,6	0,0	8,0	0,0	0,0	10,0	13,8	9,6
administracja samorządowa	N	0	5	0	0	9	3	1	1	5	9
	%	0,0	8,8	0,0	0,0	10,2	12,5	2,9	3,3	17,2	10,8
edukacja, ochrona zdrowia, opieka socjalna	N	2	3	4	1	21	1	9	1	6	31
	%	33,3	5,3	10,3	50,0	23,9	4,2	25,7	3,3	20,7	37,3
inna	N	3	14	15	1	15	1	11	5	7	7
	%	50,0	24,6	38,5	50,0	17,0	4,2	31,4	16,7	24,1	8,4

Powiązania między posiadanym wykształceniem, mierzonym przynależnością absolwentów do określonych kierunków studiów a działami gospodarki w których znaleźli zatrudnienie, zasadniczo potwierdza ujawnione powyżej zależności. Zestawienie (tabela 40) ukazuje nietrudną do przewidzenia prawidłowość, zgodnie z którą produkcja, budownictwo i przemysł skupiają głównie absolwentów kierunków technicznych (61,7%), podczas gdy edukacja, ochrona zdrowia i opieka socjalna są środowiskami zawodowymi dla głównie dla przedstawicieli nauk humanistycznych i społecznych (30,7%). Wreszcie administracja państwowa i samorządowa skupiają łącznie blisko jedną - czwartą (23,6%) absolwentów kierunków rynkowych i blisko co piątą osobę (18,7%) z kierunków humanistycznych i społecznych.

Tabela 40. Sektor gospodarki a kierunek studiów

Sektor gospodarki		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	rynkowe	humanistyczne i społeczne
nie dotyczy	N	2	4	9	18
	%	4,3	6,7	8,2	10,2
produkcja, budownictwo, przemysł	N	29	5	23	7
	%	61,7	8,3	20,9	4,0
handel, hotelarstwo, transport i łączność, usługi personalne	N	2	4	14	27
	%	4,3	6,7	12,7	15,3
banki, ubezpieczenia, inne branże finansowe	N	1	4	5	4
	%	2,1	6,7	4,5	2,3
obsługa biznesu	N	1	3	1	8
	%	2,1	5,0	,9	4,5
administracja państwowa	N	2	1	13	15
	%	4,3	1,7	11,8	8,5
administracja samorządowa	N	1	1	13	18
	%	2,1	1,7	11,8	10,2
edukacja, ochrona zdrowia, opieka socjalna	N	2	14	9	54
	%	4,3	23,3	8,2	30,7
inna	N	7	24	23	25
	%	14,9	40,0	20,9	14,2

Tabela 41. Zajmowane stanowisko w pierwszej pracy a wydział

Sytuacja zawodowa	N	%
praca najemna pełen etat po 6 mcach	234	61,4
praca najemna niepełny etat 6mcy	303	79,5
praca najemna umowa-zlecenie 6 mcy	35	9,2
własna działalność pracodawca 6 mcy	21	5,5
własna działalność 1 osobowa 6mcy	90	23,6
praca za granicą 6 mcy	46	12,1
wolontariusz 6 mcy	12	3,1
praca na czarno 6 mcy	12	3,1
praca dorywcza 6 mcy	21	5,5
urlop wychowawczy 6mcy	32	8,4
bezrobotny poszukuje pracy 6 mcy	24	6,3
bezrobotny nie szuka pracy 6 mcy	20	5,2
renta 6mcy	20	5,2
uczy się/studiuje 6mcy	14	3,7
nie pracuje 6mcy	29	7,6

Tabele 42-48 przedstawiają kolejne dane odnoszące się do aktywności zawodowej absolwentów UZ.

Tabela 42. Sytuacja zawodowa absolwentów 6 miesięcy po dyplomie a wydział

Sytuacja zawodowa		wydział									
		WA	WEiZ	WEiT	WFIA	WH	WILS	WMIE	WM	WNB	WPSi NoZ
praca najemna pełen etat po 6 mcach	N	2	39	27	1	50	16	15	23	13	48
	%	33,3	70,9	71,1	50,0	59,5	64,0	45,5	79,3	48,1	58,5
praca najemna niepełny etat 6mcy	N	3	48	31	2	64	17	26	27	23	62
	%	50,0	87,3	81,6	100,0	76,2	68,0	78,8	93,1	85,2	75,6
praca najemna umowa-zlecenie 6 mcy	N	1	2	2	0	10	2	3	4	3	8
	%	16,7	3,6	5,3	0,0	11,9	8,0	9,1	13,8	11,1	9,8
własna działalność pracodawca 6 mcy	N	2	1	1	0	5	3	2	1	0	6
	%	33,3	1,8	2,6	0,0	6,0	12,0	6,1	3,4	0,0	7,3
własna działalność 1 osobowa 6mcy	N	4	11	11	0	22	4	10	7	6	15
	%	66,7	20,0	28,9	0,0	26,2	16,0	30,3	24,1	22,2	18,3
praca za granicą 6 mcy	N	2	6	7	1	9	2	4	4	2	9
	%	33,3	10,9	18,4	50,0	10,7	8,0	12,1	13,8	7,4	11,0
wolontariusz 6 mcy	N	0	2	2	0	2	2	0	1	0	3
	%	0,0	3,6	5,3	0,0	2,4	8,0	0,0	3,4	0,0	3,7
praca na czarno 6 mcy	N	0	1	3	0	2	2	0	1	0	3
	%	0,0	1,8	7,9	0,0	2,4	8,0	0,0	3,4	0,0	3,7
praca dorywcza 6 mcy	N	0	2	4	0	3	3	3	1	1	4
	%	0,0	3,6	10,5	0,0	3,6	12,0	9,1	3,4	3,7	4,9
urlop wychowawczy 6mcy	N	2	2	6	0	6	2	4	2	1	7
	%	33,3	3,6	15,8	0,0	7,1	8,0	12,1	6,9	3,7	8,5
bezrobotny poszukuje pracy 6 mcy	N	0	3	2	0	7	2	3	2	2	3
	%	0,0	5,5	5,3	0,0	8,3	8,0	9,1	6,9	7,4	3,7
bezrobotny nie szuka pracy 6 mcy	N	0	3	2	0	4	1	2	2	0	6
	%	0,0	5,5	5,3	0,0	4,8	4,0	6,1	6,9	0,0	7,3
renta 6mcy	N	0	3	0	0	5	0	2	0	3	7
	%	0,0	5,5	0,0	0,0	6,0	0,0	6,1	0,0	11,1	8,5
uczy się/studiuje 6mcy	N	1	2	0	0	3	0	2	1	1	4
	%	16,7	3,6	0,0	0,0	3,6	0,0	6,1	3,4	3,7	4,9
nie pracuje 6mcy	N	1	2	1	0	6	2	2	1	3	11
	%	16,7	3,6	2,6	0,0	7,1	8,0	6,1	3,4	11,1	13,4

Tabela 43. Sytuacja absolwentów 6 miesięcy po dyplomie a kierunek studiów

Sytuacja zawodowa		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	rynkowe	humanistyczne i społeczne
praca najemna pełen etat po 6 mcach	N	35	31	68	100
	%	74,5	54,4	64,2	58,5
praca najemna niepełny etat 6mcy	N	41	44	89	129
	%	87,2	77,2	84,0	75,4
praca najemna umowa-zlecenie 6 mcy	N	5	4	7	19
	%	10,6	7,0	6,6	11,1
własna działalność pracodawca 6 mcy	N	5	2	1	13
	%	10,6	3,5	,9	7,6
własna działalność 1 osobowa 6mcy	N	10	17	23	40
	%	21,3	29,8	21,7	23,4
praca za granicą 6 mcy	N	5	10	11	20
	%	10,6	17,5	10,4	11,7
wolontariusz 6 mcy	N	2	2	3	5
	%	4,3	3,5	2,8	2,9
praca na czarno 6 mcy	N	1	3	3	5
	%	2,1	5,3	2,8	2,9
praca dorywcza 6 mcy	N	4	7	3	7
	%	8,5	12,3	2,8	4,1
urlop wychowawczy 6mcy	N	2	10	5	15
	%	4,3	17,5	4,7	8,8
bezrobotny poszukuje pracy 6 mcy	N	5	4	5	10
	%	10,6	7,0	4,7	5,8
bezrobotny nie szuka pracy 6 mcy	N	2	4	4	10
	%	4,3	7,0	3,8	5,8
renta 6mcy	N	0	2	6	12
	%	0,0	3,5	5,7	7,0
uczy się/studiuje 6mcy	N	1	2	3	8
	%	2,1	3,5	2,8	4,7
nie pracuje 6mcy	N	3	2	6	18
	%	6,4	3,5	5,7	10,5

Tabela 44. Sytuacja zawodowa 6 miesięcy po dyplomie a typ studiów

Sytuacja zawodowa		typ studiów		
		pierwszego stopnia	drugiego stopnia	jednolite magisterskie
praca najemna pełen etat po 6 mcach	N	92	93	49
	%	52,9	74,4	59,8
praca najemna niepełny etat 6mcy	N	127	112	64
	%	73,0	89,6	78,0
praca najemna umowa-zlecenie 6 mcy	N	16	12	7
	%	9,2	9,6	8,5
własna działalność pracodawca 6 mcy	N	9	6	6
	%	5,2	4,8	7,3
własna działalność 1 osobowa 6mcy	N	48	22	20
	%	27,6	17,6	24,4
praca za granicą 6 mcy	N	25	11	10
	%	14,4	8,8	12,2
wolontariusz 6 mcy	N	3	4	5
	%	1,7	3,2	6,1
praca na czarno 6 mcy	N	4	5	3
	%	2,3	4,0	3,7
praca dorywcza 6 mcy	N	6	8	7
	%	3,4	6,4	8,5
urlop wychowawczy 6mcy	N	13	11	8
	%	7,5	8,8	9,8
bezrobotny poszukuje pracy 6 mcy	N	15	5	4
	%	8,6	4,0	4,9
bezrobotny nie szuka pracy 6 mcy	N	9	7	4
	%	5,2	5,6	4,9
renta 6mcy	N	12	4	4
	%	6,9	3,2	4,9
uczy się/studiuje 6mcy	N	10	3	1
	%	5,7	2,4	1,2
nie pracuje 6mcy	N	11	9	9
	%	6,3	7,2	11,0

Tabela 45. Zajmowane stanowisko w obecnej pracy a wydział

Sytuacja zawodowa	N	%
praca najemna pełen etat po 6 mcach	9	4,9
praca najemna niepełny etat 6mcy	40	21,9
praca najemna umowa-zlecenie 6 mcy	11	6,0
własna działalność pracodawca 6 mcy	6	3,3
własna działalność 1 osobowa 6mcy	23	12,6
praca za granicą 6 mcy	67	36,6
wolontariusz 6 mcy	27	14,8
praca na czarno 6 mcy	6	3,3
praca dorywcza 6 mcy	4	2,2
urlop wychowawczy 6mcy	2	1,1
bezrobotny poszukuje pracy 6 mcy	2	1,1
bezrobotny nie szuka pracy 6 mcy	62	33,9
renta 6mcy	60	32,8
uczy się/studiuje 6mcy	11	6,0
nie pracuje 6mcy	16	8,7

Tabela 46. Obecna sytuacja zawodowa a wydział

Sytuacja zawodowa		wydział									
		WA	WEiZ	WEiT	WFiA	WH	WILS	WMiE	WM	WNB	WPSi NoZ
praca najemna pełen etat obecnie	N	0	2	0	0	3	1	0	1	0	2
	%	0,0	9,1	0,0	0,0	6,1	11,1	0,0	10,0	0,0	4,3
praca najemna niepełny etat obecnie	N	3	3	4	0	11	0	5	1	4	9
	%	75,0	13,6	36,4	0,0	22,4	0,0	33,3	10,0	25,0	19,6
praca najemna umowa-zlecenie obecnie	N	0	0	2	0	2	0	1	1	1	4
	%	0,0	0,0	18,2	0,0	4,1	0,0	6,7	10,0	6,3	8,7
własna działalność pracodawca aktualnie	N	0	0	0	0	0	2	0	1	0	3
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22,2	0,0	10,0	0,0	6,5
własna działalność 1 osobowa obecnie	N	0	0	0	0	13	2	0	2	2	4
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	26,5	22,2	0,0	20,0	12,5	8,7
praca za granicą obecnie	N	2	8	2	0	11	4	10	3	10	17
	%	50,0	36,4	18,2	0,0	22,4	44,4	66,7	30,0	62,5	37,0
wolontariusz obecnie	N	1	3	1	0	7	2	3	1	3	6
	%	25,0	13,6	9,1	0,0	14,3	22,2	20,0	10,0	18,8	13,0
praca na czarno obecnie	N	0	1	0	0	3	0	1	1	0	0
	%	0,0	4,5	0,0	0,0	6,1	0,0	6,7	10,0	0,0	0,0
praca dorywcza obecnie	N	0	0	0	0	1	0	0	1	0	2
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	10,0	0,0	4,3
urlop wychowawczy obecnie	N	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
	%	0,0	4,5	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
bezrobotny poszukuje pracy obecnie	N	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
	%	0,0	4,5	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
bezrobotny nie szuka pracy obecnie	N	1	8	5	1	18	3	4	1	4	17
	%	25,0	36,4	45,5	100,0	36,7	33,3	26,7	10,0	25,0	37,0
renta obecnie	N	0	6	6	0	16	1	6	3	7	15
	%	0,0	27,3	54,5	0,0	32,7	11,1	40,0	30,0	43,8	32,6
uczy się/studiuje obecnie	N	1	3	1	0	0	0	2	1	0	3
	%	25,0	13,6	9,1	0,0	0,0	0,0	13,3	10,0	0,0	6,5
nie pracuje obecnie	N	1	3	1	0	4	1	1	1	1	3
	%	25,0	13,6	9,1	0,0	8,2	11,1	6,7	10,0	6,3	6,5

Tabela 47. Obecna sytuacja zawodowa a kierunek studiów

Sytuacja zawodowa		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	rynkowe	humanistyczne i społeczne
praca najemna pełen etat obecnie	N	2	0	2	5
	%	9,5	0,0	4,7	5,1
praca najemna niepełny etat obecnie	N	1	8	8	23
	%	4,8	38,1	18,6	23,5
praca najemna umowa-zlecenie obecnie	N	2	2	1	6
	%	9,5	9,5	2,3	6,1
własna działalność pracodawca aktualnie	N	3	0	0	3
	%	14,3	0,0	0,0	3,1
własna działalność 1 osobowa obecnie	N	3	0	3	17
	%	14,3	0,0	7,0	17,3
praca za granicą obecnie	N	6	11	21	29
	%	28,6	52,4	48,8	29,6
wolontariusz obecnie	N	2	4	8	13
	%	9,5	19,0	18,6	13,3
praca na czarno obecnie	N	0	1	2	3
	%	0,0	4,8	4,7	3,1
praca dorywcza obecnie	N	1	0	0	3
	%	4,8	0,0	0,0	3,1
urlop wychowawczy obecnie	N	0	0	1	1
	%	0,0	0,0	2,3	1,0
bezrobotny poszukuje pracy obecnie	N	0	0	1	1
	%	0,0	0,0	2,3	1,0
bezrobotny nie szuka pracy obecnie	N	7	7	12	36
	%	33,3	33,3	27,9	36,7
renta obecnie	N	7	9	13	31
	%	33,3	42,9	30,2	31,6
uczy się/studiuje obecnie	N	1	3	4	3
	%	4,8	14,3	9,3	3,1
nie pracuje obecnie	N	2	2	5	7
	%	9,5	9,5	11,6	7,1

Tabela 48. Obecna sytuacja zawodowa a typ studiów

Sytuacja zawodowa		typ studiów		
		pierwszego stopnia	drugiego stopnia	jednolite magisterskie
praca najemna pełen etat obecnie	N	4	3	2
	%	4,0	6,1	6,1
praca najemna niepełny etat obecnie	N	24	12	4
	%	23,8	24,5	12,1
praca najemna umowa-zlecenie obecnie	N	9	2	0
	%	8,9	4,1	0,0
własna działalność pracodawca aktualnie	N	2	3	1
	%	2,0	6,1	3,0
własna działalność 1 osobowa obecnie	N	10	12	1
	%	9,9	24,5	3,0
praca za granicą obecnie	N	38	12	17
	%	37,6	24,5	51,5
wolontariusz obecnie	N	21	1	5
	%	20,8	2,0	15,2
praca na czarno obecnie	N	4	1	1
	%	4,0	2,0	3,0
praca dorywcza obecnie	N	2	1	1
	%	2,0	2,0	3,0
urlop wychowawczy obecnie	N	2	0	0
	%	2,0	0,0	0,0
bezrobotny poszukuje pracy obecnie	N	2	0	0
	%	2,0	0,0	0,0
bezrobotny nie szuka pracy obecnie	N	47	9	6
	%	46,5	18,4	18,2
renta obecnie	N	38	14	8
	%	37,6	28,6	24,2
uczy się/studiuje obecnie	N	7	2	2
	%	6,9	4,1	6,1
nie pracuje obecnie	N	9	4	3
	%	8,9	8,2	9,1

15. Źródła informacji o pracodawcach

Jednym z czynników potencjalnie warunkujących początek kariery zawodowej może być dostęp do źródeł informacji o potencjalnych pracodawcach, ich zróżnicowanie i wiarygodność. Istotne jest więc ustalenie hierarchii najbardziej popularnych źródeł będących podstawą kontaktu z pracodawcą po ukończeniu studiów. Okazuje się, że mimo dostępnej współcześnie wielości kanałów informacyjnych najbardziej popularną opcję

stanowił bezpośredni kontakt z pracodawcą, stanowiący podstawę zatrudnienia. Wariant taki zrealizowała blisko połowa badanych osób (48,8%). Drugim co do powszechności rodzajem poszukiwania wiedzy było gromadzenie informacji o możliwości zatrudnienia poprzez rodzinę lub znajomych (42,9%). Można na tej podstawie wyciągnąć wniosek, że dla przeważającej części absolwentów istotne były te informacje, które uzyskiwali bezpośrednio: poprzez indywidualny kontakt (wizytę w miejscu pracy, rozmowę z kierownictwem), pochodzące z bliskiego otoczenia. Tym samym można wstępnie wnioskować, że ta część badanych orientowała się raczej na zatrudnienie w miejscu zamieszkania lub jego bliskości. To przypuszczenie zostanie zweryfikowane w dalszej części analizy. Z kolei poszukiwanie zatrudnienia poprzez różnego rodzaju media cieszyło się mniejszym zainteresowaniem. Wśród pozostałych możliwości tego typu popularne były jedynie portale internetowe z ofertami pracy, które stanowiły źródło wiedzy dla czterech z dziesięciu absolwentów (41,9%). Pozostałe drogi zdobywania wiedzy o pracodawcach cieszyły się skromniejszym zainteresowaniem: przykładowo ogłoszenia prasowe śledziło już tylko 31,9% badanych, a informacje poświęcone pracy na serwisach społecznościach zaledwie co dziesiąta osoba (9,3%). Z usług biur pośrednictwa pracy skorzystało natomiast 11,8% osób. Na zamieszczenie własnego ogłoszenia o poszukiwaniu pracy zdecydowało się 6,7% osób. Także działalność Biura Karier UZ polegająca na ułatwianiu powiązań między środowiskami pracodawców a absolwentami uczelni doceniona została jedynie przez 8,7% tych drugich, choć pracodawcy wyraźnie doceniają rolę tego działu. Pewnym wzmocnieniem roli Biura Karier są targi pracy, z których skorzystało 6,2% badanych.

Jeśli uogólnić powyższe dane, to strategię poszukiwania informacji o pracodawcach trudno uznać za nowoczesną i odwołującą się do efektywnego działania. Ich źródłem jest raczej tradycjonalizm i specyficznie pojmowany pragmatyzm: praca poszukiwana jest w drodze indywidualnych starań i rozmów, często opiera się na informacjach ze środowiska lokalnego. Tendencja do poszukiwania danych z internetowych baz ogłoszeń nie jest wspomagana odniesieniem do serwisów społecznościowych o ogromnym zasięgu, których celem jest dostarczanie informacji o szansach zatrudnienia. Być może źródłem tradycjonalizmu jest silne nastawienie na zatrudnienie w środowisku lokalnym, blisko miejsca zamieszkania i związana z tym obawa o trudności adaptacyjne w zupełnie nowym, prawdopodobnie odległym miejscu zamieszkania.

Tabela 49. Źródła informacji o pierwszym pracodawcy

Źródła informacji	N	%
nie dotyczy	61	15,7
BK UZ	34	8,7
targi pracy	24	6,2
inne źródła uczelniane	19	4,9
ogłoszenia prasowe	124	31,9
portale z ofertami pracy	163	41,9
serwisy społecznościowe	36	9,3
mój anons w Internecie/prasie	26	6,7
rodzina/znajomi	167	42,9
bezpośredni kontakt z pracodawcą	190	48,8
biuro pośrednictwa pracy	46	11,8
prywatna firma rekrutująca	14	3,6

16. Ciągłość zatrudnienia

Kolejnym elementem charakterystyki sytuacji zawodowej absolwentów UZ jest ciągłość zatrudnienia. W tym przypadku nie chodzi o wartościowanie różnych ścieżek kariery zawodowej. Pozostawianie w jednym miejscu pracy uznać można bowiem zarówno za element bierności i braku poszukiwania atrakcyjniejszych perspektyw, a z drugiej strony przejaw realizacji własnej kariery poprzez pełną identyfikację pracownika z firmą, jak powszechnie przypisuje się to kulturze organizacyjnej firm japońskich. Ponadto wnioskowanie o rodzaju ruchliwości zawodowej ograniczone jest w niniejszej analizie do krótkiego odcinka czasu i wymagałoby zwiększenia zakresu czasowego. Mimo tych zastrzeżeń warto ocenić, czy aktywność zawodowa absolwentów polega na ich przywiązaniu do pracodawców, czy też raczej wynika z tendencji do zmian w zatrudnieniu? Dane z tabeli 52 sugerują jednoznacznie prawdziwość drugiego przypuszczenia, bowiem zaledwie 4,4% absolwentów nie zmieniało swego miejsca pracy⁴. Uwzględniając ogólniejsze dane o istniejących od roku 2009 trudnościach na lokalnym, także krajowym rynku pracy trudno uznać ten wynik za korzystny. Zdaje się on raczej świadczyć o niewystarczającej stabilności firm i problemach z utrzymaniem stabilności kadrowej, niż z autonomicznymi decyzjami samych pracobiorców dążących do swego rozwoju. Jednokrotna zmiana pracy, co warto zaznaczyć - zachodząca w krótkim czasie od ukończenia studiów dotyczyła już co czwartego z badanych (26,3%). Zmiany jeszcze głębsze, polegające na kilkukrotnej zmianie pracodawcy objęły zdecydowaną większość absolwentów, bowiem nieco ponad dwie-trzecie z ich (69,0%).

⁴ Dane liczbowe w tym opisie odniesione zostały jedynie do tych osób, które były aktywne zawodowo, z pominięciem absolwentów nie deklarujących zatrudnienia (dalsza nauka, bezrobocie, względy rodzinne)

Przydatne byłoby więc wypracowanie takiego modelu kształcenia na UZ, który kładłby silny nacisk na elastyczność zawodową przyszłych absolwentów, kształcenie umożliwiające nabycie wielości kompetencji plus takich umiejętności osobowych, które ułatwić będą szybką adaptację do nowych, zmieniających się warunków i miejsc pracy.

Tabela 50. Zmiany pracy po ukończeniu studiów

Zmiany pracy po studiach	N	%
nie dotyczy, nie pracowałem	118	30,1
tak, raz	72	18,4
tak, kilka razy	189	48,2
nie zmieniałem	13	3,3
Ogółem	392	100,0

Powyższe uwagi wskazują jednoznacznie na trudności, jakie napotykają absolwenci na rynku pracy. Mimo, iż kategoria ta nie jest jedyna wśród doświadczających w znacznym stopniu problemów z zatrudnieniem, to warto będzie uwzględnić prezentowane tu dane w modyfikacji oferty kształcenia. Jednocześnie powyższe dane warto uzupełnić o informacje o to, absolwenci których wydziałów mieli największe trudności ze stabilnością swego zatrudnienia. Sytuacja kilkukrotnej zmiany pracodawcy dotyczyła zwłaszcza absolwentów Wydziału Mechanicznego, Wydziału Elektrotechniki, Informatyki i Telekomunikacji, Wydziału Nauk Biologicznych i Wydziału Humanistycznego. Warto podkreślić, że dotyczyła w znacznym stopniu kierunków „inżynierskich”, choć - jak zaznaczono – stanowić może efekt różnych uwarunkowań, w tym własnych starań.

Tabela 51. Zmiany pracy po ukończeniu studiów a wydział

Zmiany pracy po studiach		wydział									
		WA	WEiZ	WEIT	WFIA	WH	WILS	WMIE	WM	WNB	WPSiNoZ
nie dotyczy, nie pracowałem	N	2	17	10	0	25	8	14	8	6	28
	%	33,3	29,8	25,6	0,0	28,7	33,3	40,0	26,7	20,7	33,7
tak, raz	N	2	10	6	2	14	5	6	5	5	17
	%	33,3	17,5	15,4	100,0	16,1	20,8	17,1	16,7	17,2	20,5
tak, kilka razy	N	2	27	22	0	42	11	15	17	16	37
	%	33,3	47,4	56,4	0,0	48,3	45,8	42,9	56,7	55,2	44,6
nie zmieniałem	N	0	3	1	0	6	0	0	0	2	1
	%	0,0	5,3	2,6	0,0	6,9	0,0	0,0	0,0	6,9	1,2

Również kryterium kierunków studiów potwierdza powyżej sformułowany wniosek, mimo iż nie ujawnia wyraźnych różnic między kierunkami. Poniższe zestawienie ukazuje, że kilkukrotna zmiana miejsca pracy po uzyskaniu dyplomu dotyczy w największym stopniu absolwentów kierunków technicznych, wśród których 57,4% przyznało się do takiej

charakterystyki dotychczasowego zatrudnienia. Pozostałe trzy typy kierunków cechuje zasadnicze zbliżenie odsetków zmiany pracy w badanej populacji, sięgające nieco mniej, niż połowy wypowiedzających się. Nie umożliwia to dostrzeżenia innej, wyraźnej tendencji w omawianym zakresie

Tabela 52. Zmiany pracy a kierunek studiów

Zmiany pracy po studiach		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	rynkowe	humanistyczne i społeczne
nie dotyczy, nie pracowałem	N	12	19	32	55
	%	25,5	31,7	29,1	31,4
tak, raz	N	8	11	21	32
	%	17,0	18,3	19,1	18,3
tak, kilka razy	N	27	29	52	81
	%	57,4	48,3	47,3	46,3
nie zmieniałem	N	0	1	5	7
	%	0,0	1,7	4,5	4,0

17. Lokalizacja zatrudnienia

Opisując kryteria poszukiwania pracy przez absolwentów sformułowano wniosek, że ich specyfika (polegająca na odwoływanu się zwłaszcza do bezpośrednich kontaktów lub do informacji pochodzących od rodziny bądź znajomych) sugeruje nastawienie na poszukiwanie pracy w środowisku lokalnym, nieodległym od miejsca zamieszkania. Zamieszczone w tabeli 53 dane potwierdzają w pełni tę konkluzję. Ponadto pozwalają ją nieznacznie zmodyfikować: najczęstszym miejscem pracy dla absolwentów jest bowiem sama Zielona Góra, w której znalazło zatrudnienie niespełna czterech na dziesięciu badanych (37,8%). Mniejszą popularnością cieszy się wariant zatrudnienia w obszarze województwa lubuskiego, dotyczący blisko co trzeciej osoby (28,4%). Połączenie obu wielkości pozwala na konkluzję, że absolwenci UZ w dwóch-trzecich (66,2%) zasilają lokalny rynek pracy. Jedynie co trzecia osoba kończąca studia na UZ (28,9%) znajduje zatrudnienie w pozostałych częściach kraju. Wariant pracy za granicą realizuje wreszcie co dwudziesta osoba (4,9%). Przedstawione dane sugerują wniosek, iż w wymiarze kształcenia nowych pracowników zasilających rynki pracy, UZ stanowi uczelnię raczej o lokalnym, niż krajowym oddziaływaniu. Świadczą o tym zarówno wskaźniki dotyczące lokalizacji kandydatów na studia, jak i osadzenia karier zawodowych absolwentów. Wydaje się więc zasadne zwiększenie i zróżnicowanie oddziaływań promocyjnych uczelni, obejmujące zwłaszcza województwa przylegające do lubuskiego: zachodniopomorskie, wielkopolskie i dolnośląskie.

Tabela 53. Lokalizacja zatrudnienia po ukończeniu studiów

Zatrudnienie po ukończeniu studiów	N	%
Zielona Góra	145	37,8
Lubuskie poza Zieloną Górą	109	28,4
Polska poza lubuskim	111	28,9
Za granicą	19	4,9
Ogółem	384	100,0

Lokalizację zatrudnienia absolwentów UZ warto rozpatrzyć uwzględniając jako kryterium analizy przynależność wydziałową. Przydatne będzie zwłaszcza przyjrzenie się kwestii, z którego wydziału UZ absolwenci znajdują najczęściej zatrudnienie poza regionem lubuskim? Warto zaznaczyć, że opcja taka nie powinna być uznawana za jednoznaczny wskaźnik awansu czy sukcesu zawodowego, z pewnością jednak świadczy o otwartości i gotowości do podejmowania zmian tych, którzy zdecydowali się na zatrudnienie w innych częściach kraju. W omawianej kategorii dominują przedstawiciele Wydziału Inżynierii Lądowej i Środowiska (56,5%), Wydziału Elektrotechniki, Informatyki i Telekomunikacji (34,2%), Wydziału Mechanicznego (30,0%) i Wydziału Matematyki, Informatyki i Ekonometrii (28,6%). Można więc wnioskować o zdecydowanej dominacji liczbowej w tym zakresie absolwentów o wykształceniu politechnicznym. Z kolei absolwenci wydziałów nastawionych na kształcenie humanistyczne: Wydział Humanistyczny (22,9%) i Wydział Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu (25,6%) cechują się najmniejszym nastawieniem na kariery w głębi kraju. Niewielka liczebność decydujących się na zatrudnienie po ukończeniu studiów poza granicami kraju nie pozwala na jednoznaczne formułowanie wniosków w odniesieniu do przynależności wydziałowej. Jednakże ogląd zestawienia wskazuje na brak ukierunkowania tej kategorii absolwentów, jest ona reprezentowana względnie równolicznie przez przedstawicieli różnych wydziałów, z niewielką dominacją tych o ukierunkowaniu humanistycznym i społecznym. Jednocześnie warto odnieść się do kwestii rozbieżności danych dotyczących pracy za granicą istniejących w tabeli nr 53 i 30. Wynikać ona może z różnic zakresu czasowego, jaki sugerowały pytania w narzędziu badawczym. W tabeli 30 dane dotyczą aktualnie świadczonej pracy, podczas gdy tabela 53 zawiera informacje o pierwszej pracy. Prawdopodobna jest więc tendencja do startu zawodowego w środowisku lokalnym, a w przypadku braku satysfakcji z uzyskanych warunków pracy (bądź oddziaływania innych niekorzystnych uwarunkowań) wyjazdu zarobkowego za granicę.

Tabela 54. Lokalizacja zatrudnienia po ukończeniu studiów a wydział

Zatrudnienie po ukończeniu studiów		wydział									
		WA	WEiZ	WEiT	WFIA	WH	WILS	WMiE	WM	WNB	WPSiN oZ
Zielona Góra	N	1	25	16	2	31	5	17	10	10	28
	%	16,7	45,5	42,1	100,0	37,3	21,7	48,6	33,3	33,3	34,1
Lubuskie poza Zieloną Górą	N	1	12	7	0	28	4	6	11	12	28
	%	16,7	21,8	18,4	0,0	33,7	17,4	17,1	36,7	40,0	34,1
Polska poza lubuskim	N	4	15	13	0	19	13	10	9	7	21
	%	66,7	27,3	34,2	0,0	22,9	56,5	28,6	30,0	23,3	25,6
Za granicą	N	0	3	2	0	5	1	2	0	1	5
	%	0,0	5,5	5,3	0,0	6,0	4,3	5,7	0,0	3,3	6,1

Powyższe uwagi potwierdza zestawienie obrazujące oddziaływanie kierunku studiów na miejsce zatrudnienia. Decydujący się na zatrudnienie poza obszarem lubuskiego kończą najczęściej kierunki techniczne (38,3%) i ścisłe (32,2%). Podczas gdy wśród absolwentów kierunków humanistycznych i społecznych dotyczy to tylko co czwartej osoby (25,9%). Jeśli chodzi o zatrudnienie w obrębie Zielonej Góry proporcje osób zatrudnianych są zasadniczo zbliżone, jednak z zaznaczoną dominacją liczbową osób kończących kierunki ścisłe. W samym województwie lubuskim znajduje zatrudnienie co trzeci absolwent kierunków humanistycznych i społecznych (33,5%) oraz blisko co trzeci absolwent kierunków rynkowych (29,6%).

Tabela 55. Lokalizacja zatrudnienia a kierunek studiów

Zatrudnienie po ukończeniu studiów		kierunek studiów			
		techniczne	ścisłe	rynkowe	humanistyczne i społeczne
Zielona Góra	N	17	27	42	59
	%	36,2	45,8	38,9	34,7
Lubuskie poza Zieloną Górą	N	10	10	32	57
	%	21,3	16,9	29,6	33,5
Polska poza lubuskim	N	18	19	30	44
	%	38,3	32,2	27,8	25,9
Za granicą	N	2	3	4	10
	%	4,3	5,1	3,7	5,9

18. Dochody z pracy

Parametrem oceny sytuacji absolwentów UZ na rynku pracy jest także wysokość uzyskiwanych przez nich dochodów z pracy. Abstrahując od pełnej akceptacji potocznego przekonania, zgodnie z którym wysokość dochodów jest wskaźnikiem sukcesu życiowego, z drugiej strony trzeba zaznaczyć, że reguły merytokracji nakazują wynagradzać materialnie w najwyższy sposób jednostki najlepiej przygotowane do pełnienia ról zawodowych. Jeśli przyjąć, że wykształcenie uniwersyteckie stanowi wysoką wartość, oczekiwanie przynajmniej przeciętnego poziomu wynagrodzeń jest uzasadnione. Z drugiej jednak strony wiadomo, że realia rynku pracy, stawiające ludzi dopiero wkraczających na rynek pracy w trudnym położeniu, nie pozwalają na rozbudzenie ich aspiracji finansowych. Dla końca okresu gromadzenia danych empirycznych (koniec pierwszego kwartału 2014) wysokość średniej płacy krajowej wg oficjalnych danych GUS wynosiła 4017 zł brutto (2865 zł netto). Jest warto podkreślenia, iż co drugi absolwent UZ (49,5%) mieścił się w przedziale 1501-3000 zł zawierającym tak określoną średnią. Jednocześnie można przyjąć, że górne wartości z tego przedziału (a więc zbliżone do podanej średniej) osiągała zapewne mniejsza część tak kwalifikowanych osób. Ponadto co czwarty absolwent (25,7%) osiągał dochód minimalny, a więc nie przekraczający 1500 zł. Dokumentuje to skalę trudności, z jaką muszą zmierzyć się osoby wkraczające na rynek pracy. Dochody o wysokości przekraczającej średnią krajową, a więc lokowane w przedziale 3001-5000 zł uzyskiwało 16,7% wypowiedających się. Zestawienie zamyka kategoria osób deklarujących najwyższy poziom dochodów, przekraczający kwotę 5000 zł netto, co zadeklarował mniej niż co dziesiąty wypowiedający się (8,0%).

Tabela 56. Przeciętne miesięczne dochody netto (w zł)

Przeciętne miesięczne dochody netto	N	%
do 1500	83	25,7
1501-3000	160	49,5
3001-5000	54	16,7
5001+	26	8,0
Ogółem	323	100,0

W kontekście powyższych ustaleń istotne będzie określenie, czy zróżnicowanie dochodów pochodzących z pracy zawodowej absolwentów zależne jest od studiowania na określonych wydziałach. Tendencja taka jest dostrzegalna, bowiem najmniej zarabiający absolwenci związani byli podczas studiów z: Wydziałem Nauk Biologicznych (50,0%) Wydziałem Humanistycznym (37,7%) i Wydziałem Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu (33,8%), a więc realizującymi kształcenie w zakresie nauk biologicznych, humanistycznych i społecznych oraz nauk o zdrowiu. Z kolei przedział dochodów przewyższających średnią płacę, a więc zawierający się między 3001 a 5000 zł osiągają najczęściej absolwenci

rekrutujący się z Wydziału Elektrotechniki, Informatyki i Telekomunikacji (38,2%) i Wydziału Mechanicznego (34,6%), podczas gdy absolwenci z pozostałych wydziałów reprezentowani byli tu w wyrażnie mniejszym stopniu. Wreszcie wyraźną rekomendacją dla Wydziału Elektrotechniki, Informatyki i Telekomunikacji stanowi fakt, że jego absolwenci wyraźnie przeważają liczbowo (powyżej 5000 zł) wśród najlepiej zarabiających (23,5%), choć znaczny udział mają w tej kategorii także absolwenci Wydziału Inżynierii Lądowej i Środowiska (17,4%).

Tabela 57. Przeciętne miesięczne dochody netto a wydział (w zł)

przeciętne miesięczne dochody netto		wydział									
		WA	WEiZ	WEIT	WFIA	WH	WILS	WMIE	WM	WNB	WPSiNoZ
do 1500	N	1	9	3	0	26	3	6	0	11	24
	%	25,0	19,6	8,8	0,0	37,7	13,0	23,1	0,0	50,0	33,8
1501-3000	N	3	30	10	0	32	11	14	14	11	35
	%	75,0	65,2	29,4	0,0	46,4	47,8	53,8	53,8	50,0	49,3
3001-5000	N	0	5	13	2	8	5	5	9	0	7
	%	0,0	10,9	38,2	100,0	11,6	21,7	19,2	34,6	0,0	9,9
5001+	N	0	2	8	0	3	4	1	3	0	5
	%	0,0	4,3	23,5	0,0	4,3	17,4	3,8	11,5	0,0	7,0

Wyżej przedstawione uwagi dokumentuje zestawienie ukazujące zróżnicowanie wysokości dochodów z pracy ze względu na ukończony kierunek studiów. Warto przypomnieć, że wcześniejsze analizy nie stanowiły mocnego potwierdzenia tezy o silnym uprzywilejowaniu absolwentów kierunków technicznych, jeśli chodzi o zdobycie pracy. Absolwenci kierunków humanistycznych radzili sobie w tym zakresie dobrze, biorąc pod uwagę, rzecz jasna, trudne realia współczesnego rynku pracy. Uwzględnienie jednak wysokości zarobków nakazuje zweryfikować tą tezę. Tabela 58 wskazuje bowiem wyraźnie, że wśród najniżej zarabiających (do 1500 zł) zdecydowanie dominują absolwenci studiów humanistycznych i społecznych (35,4%). Jest jednocześnie pewnym zaskoczeniem, że na drugim miejscu plasują się absolwenci kierunków rynkowych, a więc ci specjaliści, których zawody są odpowiedzią na zapotrzebowanie rynku pracy (24,7%). Wśród przedstawicieli kierunków ścisłych najniższy pułap dochodów osiąga mniej, niż co piąty absolwent (17,0%). Godne podkreślenia jest, że do najniżej zarabiających zalicza się zaledwie co dwudziestego przedstawiciela kierunków technicznych.

Na podstawie przedstawionych danych wydaje się zasadne, by w materiałach promocyjnych uczelni, wskazujących korzyści z podjęcia studiów, odnieść się do kryteriów ekonomicznych jako składnika argumentacji przemawiającej za ich podjęciem.

Tabela 58. Przeciętne miesięczne dochody netto a kierunek studiów (w zł)

przeciętne miesięczne dochody netto		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	rynkowe	humanistyczne i społeczne
do 1500	N	2	8	22	51
	%	4,7	17,0	24,7	35,4
1501-3000	N	20	20	50	70
	%	46,5	42,6	56,2	48,6
3001-5000	N	14	13	12	15
	%	32,6	27,7	13,5	10,4
5001+	N	7	6	5	8
	%	16,3	12,8	5,6	5,6

19. Bezrobocie absolwentów

Najbardziej niekorzystną sytuacją w biografii zawodowej jednostek i kategorii społecznych jest bezrobocie. Doświadczenie takie stanowi składnik biografii aż sześciu z dziesięciu absolwentów UZ (60,2%). Dla niecałej połowy (45,6%) rejestracja w Urzędzie Pracy wiązała się z otrzymywaniem zasiłku dla bezrobotnych, co oznacza, że okres ich bezrobocia nie przekraczał jednego roku (oraz spełniali oni dodatkowo wymogi ustawowe). Dodatkowo co siódmy absolwent był zarejestrowany jako bezrobotny, jednak nie miał prawa do otrzymania zasiłku, co mogło wiązać się z dłuższym, niż 12 miesięczny okresem pozostawiania bez pracy. Dane wskazują więc na poważne zagrożenie wśród absolwentów UZ bezrobociem. Trzeba zaznaczyć, że ogólny charakter postawionego pytania pozwala przypuszczać, że dla części z wypowiedzających się sytuacja bezrobocia pochodziła z okresu przed studiowaniem, a status absolwenta pozwolił na jej eliminację.

Tabela 59. Doświadczenie bezrobocia wśród absolwentów

Doświadczenie bezrobocia	N	%
nie, nigdy	158	39,8
zarejestrowany z prawem do zasiłku	181	45,6
zarejestrowany, bez prawa do zasiłku	58	14,6
Ogółem	397	100,0

Poniższe zestawienie ilustruje odsetki tych absolwentów, którzy kiedykolwiek w swojej biografii doświadczyli bezrobocia, z uwzględnieniem podziału na wydziały UZ. Nie stanowi ono jednak podstawy do dalszych wniosków bowiem zastosowane kryterium nie uwzględnia odsetków tych osób, które próbowały podjąć pracę jeszcze przed studiowaniem na UZ.

Tabela 60. Doświadczenie bezrobocia wśród absolwentów a wydziały

Doświadczenie bezrobocia		wydział									
		WA	WEiZ	WEiT	WFIA	WH	WILS	WMIE	WM	WNB	WPSiNoZ
nie, nigdy	N	2	22	26	1	41	15	12	9	6	24
	%	33,3	37,9	66,7	50,0	46,6	60,0	34,3	30,0	20,0	28,6
zarejestrowany z prawem do zasiłku	N	4	24	9	1	36	8	19	18	19	43
	%	66,7	41,4	23,1	50,0	40,9	32,0	54,3	60,0	63,3	51,2
zarejestrowany, bez prawa do zasiłku	N	0	12	4	0	11	2	4	3	5	17
	%	0,0	20,7	10,3	0,0	12,5	8,0	11,4	10,0	16,7	20,2

Uwzględnienie bardziej ogólnego, niż powyżej opisane kryterium podziału na grupy kierunków studiów pozwala na wyciągnięcie wstępnych, uogólnionych wniosków. Jednocześnie ich charakter budzi spore zaskoczenie, bowiem zdaje się kolidować z przewidywaniami na podstawie ogólnej wiedzy o rynku pracy. Bowiem wśród absolwentów kierunków technicznych jedynie nieco więcej, niż połowa (54,2%) nie rejestrowała się jako bezrobotni w urzędzie pracy. Tymczasem liczne przekazy medialne ukazują to kategorię jako niezwykle poszukiwanych na rynku pracy fachowców. Wśród osób nie doświadczających bezrobocia w nieco mniejszym stopniu pojawiali się absolwenci kierunków ścisłych (45,0%). Jednocześnie w największym stopniu doświadczali bezrobocia absolwenci kierunków rynkowych (66,1%) oraz humanistycznych i społecznych (62,1%).

Tabela 61. Bezrobocie a kierunek studiów

Doświadczenie bezrobocia		kierunek studiów			
		techniczne	ściśle	rynkowe	humanistyczne i społeczne
nie, nigdy	N	26	27	38	67
	%	54,2%	45,0%	33,9%	37,9%
zarejestrowany z prawem do zasiłku	N	17	26	56	82
	%	35,4%	43,3%	50,0%	46,3%
zarejestrowany, bez prawa do zasiłku	N	5	7	18	28
	%	10,4%	11,7%	16,1%	15,8%

Podsumowanie

Przedstawione w raporcie analizy umożliwiły sformułowanie konkluzji dotyczących uogólnionych ocen absolwentów UZ, które oparte były z jednej strony na doświadczeniach z okresu studiowania, zaś z drugiej biografii zawodowych po ukończeniu studiów.

Niezwykle ważny, korzystny wniosek dotyczy wysokiego poziomu satysfakcji absolwentów z podjętej decyzji o kształceniu się w obrębie UZ, na co wskazało dziewięciu na dziesięciu badanych (88,9%). Również wybór podjętego kierunku studiów cieszy się zdecydowaną akceptacją badanych osób (89,2%). Można uznać w efekcie, że jakość studiowania na UZ oraz przygotowana oferta kierunków studiów uznawana jest za zdecydowanie satysfakcjonującą przez ogół absolwentów uczelni. Powyższe dane stanowią mocną argumentację w ocenie jakości kształcenia oferowanej przez UZ oraz porównaniach tej uczelni z innymi placówkami szkolnictwa wyższego. Najwyższy poziom zadowolenia z wyboru uczelni cechuje absolwenci kierunków „rynkowych” (91,4%). Prawie równoliczny był poziom satysfakcji mierzony oceną całej uczelni wśród studentów kierunków humanistycznych i społecznych (89,5%) oraz kierunków technicznych (89,1%).

Na ponowny wybór UZ jako instytucji kształcenia oraz wybranego wcześniej kierunku studiów zdecydowałoby się przede wszystkim absolwenci wydziałów: Mechanicznego (70,4%), Elektrotechniki, Informatyki i Telekomunikacji (64,1%) oraz Inżynierii Lądowej i Środowiska (60,0%) i Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu (59,0%). Akceptacja wcześniej podjętych decyzji edukacyjnych dotyczy więc głównie absolwentów kierunków technicznych, choć czwarta z lokat w tym zestawieniu (studenci nauk społecznych i nauk o zdrowiu) praktycznie lokuje się ‘ex aequo’ z poprzedzającą ją.

Ocena jakości studiów na UZ wyraża się również w przekonaniach absolwentów na temat roli, jaką odegrały studia wyższe w ich życiu zawodowym po uzyskaniu dyplomu. Uzyskany zestaw ocen wskazuje jednoznacznie na zasadniczo korzystny wizerunek uczelni. Blisko dziewięciu na dziesięciu wypowiedzających się (86,1%) uznało studia za ważny etap swego indywidualnego rozwoju. Nieco ponad połowa badanych (58,4%) uznała, że studia umożliwiły im awans zawodowy. Z kolei nieco mniej, niż połowa absolwentów (43,6%) uznała, że studia były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy. Jednocześnie nieco więcej, niż połowa z nich (52,1%) oceniła studia jako częściowo przydatne do aktualnych obowiązków zawodowych.

Ważne jest, że wypowiedzający się korzystnie oceniają swoje studia. Wysoką jakość obsługi administracyjnej (realizowanej przez dziekanaty) podkreślają absolwenci zwłaszcza z: Wydziału Matematyki, Informatyki i Ekonometrii (97,1%), Wydziału Inżynierii Lądowej i Środowiska (88,0%) i Wydziału Ekonomii i Zarządzania (83,6%). Podkreślając pozytywne oceny pracy pracowników wszystkich dziekanatów warto zwrócić uwagę na niezwykle korzystny, blisko stuprocentowy wynik pierwszego z wymienionych tu wydziałów. Drugie z wysoko ocenianych kryteriów, jakim było przygotowanie merytoryczne kadry wskazywane

było przede wszystkim na trzech wydziałach: Wydziale Nauk Biologicznych (78,6%), Wydziale Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu (73,1%) i Wydziale Humanistycznym (67,1%).

Ponadto 82,4% absolwentów UZ przewiduje dalsze zdobywanie wiedzy na studiach drugiego stopnia, co może dotyczyć zarówno absolwentów studiów pierwszego stopnia, jak i tych, którzy ukończyli już studia i zakładają dalsze kształcenie na kolejnym kierunku. Ważne w tym kontekście wydaje się przygotowanie bieżącej, aktualnej oferty studiów drugiego stopnia w oparciu o analizę bieżących tendencji zatrudniania na rynku pracy.

Jeśli chodzi o kariery zawodowe, najbardziej korzystna sytuacja zatrudnienia zgodnego z wykształceniem dotyczy absolwentów wydziałów: Inżynierii Lądowej i Środowiska -72,0%, Matematyki, Informatyki i Ekonometrii - 51,4% i Nauk Biologicznych - 46,7%.

Dane o zatrudnieniu przeczą uproszczonym, stereotypowym przekonaniom o korzystnej sytuacji na rynku pracy absolwentów kierunków inżynierskich i jednocześnie złej sytuacji absolwentów kierunków humanistycznych i społecznych. Przykładowo, dla 42,9% absolwentów Wydziału Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu studia były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy.

Obserwując przedstawione powyżej wyniki dotyczące zatrudnienia widać, że wszystkie one potwierdzają redukcję szans pracy absolwentów. Pewnym wytłumaczeniem tego niekorzystnego stanu są kolejne dane, w tym zwłaszcza odnoszące się do pracy za granicą. O ile pół roku po studiach decyzję o wyjeździe z kraju (lub przynajmniej pracę za granicą) podjęło 12,1% osób, to w czasie badania wartość ta wzrosła aż trzykrotnie (36,6%). Wydaje się, iż wynik ten uznać można za całkowicie prawdopodobny, bowiem potwierdzają go inne statystyki z badań ogólnopolskich. Jednocześnie przeważająca liczebnie część osób rozpoczyna poszukiwania pracy długo po ukończeniu studiów, co trzeba uznać za sytuację niesprzyjającą efektywnemu zatrudnieniu.

Głównym obszarem aktywności zawodowej absolwentów UZ są edukacja, ochrona zdrowia i opieka socjalna, bowiem tam znajduje zatrudnienie co piąty badany (20,1%). Drugą co do popularności kategorię stanowią działy ujęte wspólnie jako produkcja, budownictwo i przemysł skupiające 16,3% osób. Trzecim sektorem są zróżnicowane usługi w zakresie handlu, hotelarstwa, transportu i łączności oraz usługi personalne, w których aktywnych jest 12,0% absolwentów. Następnymi działami są administracja samorządowa (8,4%) i administracja państwowa (7,9%). Najmniejszym zainteresowaniem cieszy się sektor ekonomiczny, a więc banki, ubezpieczenia i inne branże finansowe (3,6%) oraz obsługa biznesu (3,3%).

Spis tabel

Tabela 1. Kierunki studiów	7
Tabela 2. Podział badanych ze względu na wydziały.....	8
Tabela 3. Płeć badanych.....	9
Tabela 4. Miejsce zamieszkania.....	10
Tabela 5. Rodzaj studiów.....	10
Tabela 6. Motywy wyboru kierunku studiów.....	12
Tabela 7. Satysfakcja z kształcenia na UZ.....	13
Tabela 8. Satysfakcja z kształcenia na UZ w podziale na wydziały.....	13
Tabela 9. Satysfakcja z kształcenia na UZ w podziale na kierunki studiów	14
Tabela 10. Satysfakcja z kształcenia na UZ w podziale na typy studiów	14
Tabela 11. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu	15
Tabela 12. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu w podziale na wydziały	16
Tabela 13. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu w podziale na kierunki studiów	17
Tabela 14. Ocena wyboru studiów a typ studiów	17
Tabela 15. Ocena studiów w oparciu o różne kryteria.....	18
Tabela 16. Ocena studiów a wydział	19
Tabela 17. Ocena studiów w oparciu o różne kryteria w podziale na kierunki studiów.....	20
Tabela 18. Ocena studiów w oparciu o różne kryteria w podziale na typ studiów.....	21
Tabela 19. Satysfakcja z jakości kształcenia	22
Tabela 20. Satysfakcja z jakości kształcenia w podziale na wydziały	24
Tabela 21. Aktywność w trakcie studiów	25
Tabela 22. Aktywność w trakcie studiów w podziale na wydziały: praktyki studenckie.....	25
Tabela 23. Aktywność w trakcie studiów w podziale na kierunki studiów: praktyki studenckie.....	26
Tabela 24. Aktywność w trakcie studiów w podziale na typy studiów: praktyki studenckie.....	26
Tabela 25. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ.....	27
Tabela 26. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ a wydział.....	28
Tabela 27. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ a kierunek studiów	29
Tabela 28. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ a wydział	30
Tabela 29. Aktywność zawodowa – stan po sześciu miesiącach.....	33
Tabela 30. Aktywność zawodowa – stan w trakcie realizacji badania	33
Tabela 31. Kryteria decydujące o zatrudnieniu	35
Tabela 32. Czas poszukiwania pierwszej pracy po dyplomie	36
Tabela 33. Czas poszukiwania pierwszej pracy po dyplomie a wydział	36
Tabela 34. Czas poszukiwania pierwszej pracy po dyplomie a kierunek.....	37
Tabela 35. Czas znalezienia pierwszej pracy	38
Tabela 36. Czas znalezienia pierwszej pracy a wydział.....	39
Tabela 37. Czas znalezienia pierwszej pracy a kierunek studiów.....	40
Tabela 38. Sektory gospodarki będące miejscem aktywności ekonomicznej absolwentów UZ.....	41
Tabela 39. Sektor gospodarki a wydział	42
Tabela 40. Sektor gospodarki a kierunek studiów	43
Tabela 41. Zajmowane stanowisko w pierwszej pracy a wydział.....	43
Tabela 42. Sytuacja zawodowa absolwentów 6 miesięcy po dyplomie a wydział	44

Tabela 43. Sytuacja absolwentów 6 miesięcy po dyplomie a kierunek studiów	45
Tabela 44. Sytuacja zawodowa 6 miesięcy po dyplomie a typ studiów.....	46
Tabela 45. Zajmowane stanowisko w obecnej pracy a wydział	47
Tabela 46. Obecna sytuacja zawodowa a wydział.....	48
Tabela 47. Obecna sytuacja zawodowa a kierunek studiów.....	49
Tabela 48. Obecna sytuacja zawodowa a typ studiów.....	50
Tabela 49. Źródła informacji o pierwszym pracodawcy	52
Tabela 50. Zmiany pracy po ukończeniu studiów	53
Tabela 51. Zmiany pracy po ukończeniu studiów a wydział.....	53
Tabela 52. Zmiany pracy a kierunek studiów.....	54
Tabela 53. Lokalizacja zatrudnienia po ukończeniu studiów	55
Tabela 54. Lokalizacja zatrudnienia po ukończeniu studiów a wydział.....	56
Tabela 55. Lokalizacja zatrudnienia a kierunek studiów	56
Tabela 56. Przeciętne miesięczne dochody netto (w zł)	57
Tabela 57. Przeciętne miesięczne dochody netto a wydział (w zł).....	58
Tabela 58. Przeciętne miesięczne dochody netto a kierunek studiów (w zł).....	59
Tabela 59. Doświadczenie bezrobocia wśród absolwentów.....	59
Tabela 60. Doświadczenie bezrobocia wśród absolwentów a wydziały	60
Tabela 61. Bezrobocie a kierunek studiów.....	60